

культура

К*Ж

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 13 червня 2014 р.

і життя

Дещо з історії
знищення
вітчизняного
митця...

стор. 4

У столиці
завершився
фестиваль «Музичні
прем'єри сезону»

стор. 8–9

Патріарший
намісник, митрополит
Переяслав-
Хмельницький
і Білоцерківський
Епіфаній провів
літургію в Яготині

стор. 16

**П'ЯТИЙ ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ
ВІДМОВИВСЯ ВІД ПИШНИХ
УРОЧИСТОСТЕЙ**

стор. 5

наголос

■ ПРИЗНАЧЕННЯ

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 травня 2014 р. № 520-р Мазур Тамару Вікторівну призначено заступником міністра культури України.

Мазур Тамара Вікторівна (1982 р. н.) – магістр права (юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка), кандидат юридичних наук (за спеціальностями адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право), доцент, помічник-консультант народного депутата України. Автор понад 30 наукових робіт, із досвідом роботи за фахом 10 років та науковим стажем – вісім років.

■ ФОРМУЄТЬСЯ ГРОМАДСЬКА РАДА

Із метою всебічного забезпечення участі широкої громадськості у формуванні та реалізації державної політики у сфері культури, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», ініціативна робоча група з підготовки установчих зборів для формування нового складу Громадської ради при Міністерстві культури України, згідно з рішенням від 28 травня 2014 р., оголошує про продовження терміну подачі заявок для участі в установчих зборах із формування нового складу Громадської ради.

Для участі в установчих зборах до ініціативної групи подається заява у довільній формі, підписана уповноваженою особою керівного органу інституту громадянського суспільства.

До заяви додаються:

- рішення керівника інституту громадянського суспільства, якщо інше не передбачено його установчими документами, про делегування представника для участі в установчих зборах, посвідчене печаткою (у разі наявності);
- біографічна довідка делегованого представника інституту громадянського суспільства;
- інформація про намір делегованого представника інституту громадянського суспільства брати участь в роботі однієї з комісій Громадської ради (Комісія з питань культури, мистецтв та галузевої спеціальної освіти, Комісія з питань культурної спадщини та культурних цінностей, Комісія з питань міжнародних відносин, Комісія у справах релігій, Комісія з питань міжнародного співробітництва) або іншій комісії, надавши пропозиції щодо її створення;
- копії документів, що підтверджують легалізацію інституту громадянського суспільства;
- інформація про результати діяльності інституту громадянського суспільства протягом останніх двох років.

Останній день подачі заявок 27 червня 2014 р.

Заявки, відправлені поштою, з датою на поштовому штампі пізнішою за 27 червня, ініціативною групою не розглядатимуться.

Заявки надсилаються на адресу ініціативної групи за адресою: 01601, м. Київ, вул. Івана Франка, 19.

Інститутам громадянського суспільства, що раніше подавали заяви та необхідні документи для участі в установчих зборах, додати до них інформацію про намір делегованого представника інституту громадянського суспільства брати участь в роботі однієї з комісій Громадської ради (Комісія з питань культури, мистецтв та галузевої спеціальної освіти, Комісія з питань сучасного мистецтва, Комісія з питань культурної спадщини та культурних цінностей, Комісія з питань міжнародних відносин, Комісія у справах релігій, Комісія з питань міжнародного співробітництва) або іншій комісії, надавши пропозиції щодо її створення.

Установчі збори відбудуться 8 липня 2014 р. у приміщенні Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Час проведення: з 11.00 до 13.00.

Реєстрація учасників: з 10.00 до 11.00.

Місце проведення: м. Київ, вул. Архітектора Городецького, 1-3/11, 4 поверх (Малий зал).

Відповідальна особа: Совсун Назарій Романович – секретар ініціативної групи.

Додаткова інформація: тел. 235-22-33, e-mail: presa.mincult@gmail.com

■ МІЖНАЦІОНАЛЬНА ЗЛАГОДА – ПЕРЕДУСІМ

Уряд ухвалив постанову про створення Ради міжнародної злагоди при Кабінеті Міністрів України та введення посади урядового уповноваженого з питань етнонаціональної політики.

– Рада міжнародної злагоди з урядовим уповноваженим покликані об'єднати націю та консолідувати український народ, – вважає міністр культури Євген Нищук. – Ми відкриті для того, щоб врахувати всі побажання національних меншин, корінних народів, етнічних груп, які проживають в Україні, аби уникнути провокацій, що створюються з цих питань.

Урядовий уповноважений з питань етнонаціональної політики призначається прем'єр-міністром України. Свої дії він координуватиме з Міністерством культури та братиме участь із правом дорадчого голосу в засіданнях КМУ та на державному рівні координуватиме етнодержавну політику, культурологічні, мовні, освітні та релігійні питання та курируватиме їх у європейському та світовому співтоваристві.

Перед ухваленням постанови щодо створення Ради міжнародної злагоди при Кабінеті Міністрів України та введення посади урядового уповноваженого пройшла процедура обговорення в експертному та громадському середовищі. Були враховані поправки всіх зацікавлених міністерств, відомств та установ.

■ У ФОКУСІ – ЦИРКОВЕ МИСТЕЦТВО

Заступник міністра культури України Олександр Журавчак провів зустріч із представниками циркової галузі від державного та приватного сектору. Розглядалися нагальні питання циркової галузі та шляхи їхнього вирішення.

За результатами засідання ухвалені рішення. А саме: створити робочу групу щодо реформування зазначеної галузі, до складу якої увійдуть провідні її експерти та рекомендувати новоствореній Громадській раді при Міністерстві культури утворити в рамках Комісії з питань мистецтв та культурно-мистецької освіти робочу групу за напрямком «цирк мистецтво».

Олександр Журавчак повідомив про наміри Мінкультури найближчим часом оголосити конкурс на заміщення вакантної посади завідувача сектору циркового мистецтва Департаменту мистецтв та навчальних закладів.

■ ПРЕТЕНДЕНТИ НА ЗДОБУТТЯ ДОВЖЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Комітет з Державної премії України імені Олександра Довженка повідомляє, що на здобуття Державної премії України імені Олександра Довженка 2014 року висуваються такі кандидатури:

1. **ВАСЯНОВИЧ** Валентин Миколайович, сценарист, кінорежисер, оператор, член Національної спілки кінорежисерів України, у складі творчої групи стрічки «Плем'я» володар Гран-прі Тижня критики 67-го Каннського кінофестивалю, автор сценарію, режисер та оператор документального фільму «Присмерк» – за поданням ТОВ «ГАРМАТА ФІЛЬМ ПРОДАКШН».

2. **ГУБА** Володимир Петрович, композитор, народний артист України, лауреат премії імені Миколи Лисенка, член національних спілок композиторів і кінорежисерів України – за поданням Національної спілки композиторів України.

3. **СЕРГІЄНКО** Роллан Петрович, кінорежисер, сценарист, учень Олександра Довженка, член Національної спілки кінорежисерів України, лауреат Державної премії України ім. Тараса Шевченка – за поданням ДП «УКРАЇНСЬКА СТУДІЯ ХРОНІКАЛЬНО-ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ».

■ «ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ» – СУСПІЛЬНИЙ ДІАЛОГ

Міністерство культури України розпочинає програму культурно-мистецьких проєктів під назвою «Взаєморозуміння». Відповідно до цього державна агенція промоції культури України сформує експертну раду. Протягом липня 2014 року кваліфіковані експерти розглянуть та визначать проєкти, що фінансуватиме міністерство.

Програма сприятиме суспільному діалогу через засоби мистецтва, сучасні тенденції розвитку, інновації та творчий досвід митців різних регіонів країни. До розгляду приймаються проєкти фестивалів, конкурсів, концертів, конференцій, семінарів, культурно-мистецьких акцій.

Детальніше на стор. 14

■ ПІДТРИМАЙМО АРМІЮ

Міністерство культури України звертається до всіх небайдужих долучитися до підтримки української армії через купівлю облігацій Ощадбанку. Кошти від реалізації даних казначейських зобов'язань

«Військові» (серія В) будуть спрямовані на підтримку української армії. Номінальна вартість цінних паперів складає 1000 гривень.

Нагадаємо, продаж облігацій Ощадбанку розпочав 21 травня 2014 року. Строк обігу казначейських зобов'язань «Військові» – 24 місяці (2 роки). Ставка за казначейськими зобов'язаннями «Військові» становить 7 % річних. Сертифікат казначейського зобов'язання «Військові» містить 4 (чотири) купони. Розмір доходу за кожним купоном становить 35 гривень.

Детальніша інформація на офіційному сайті Ощадбанку за посиланням: <http://www.oschadnybank.com/ua/private/kzv/>

■ КОНТРАКТ ДЛЯ ТЕАТРАЛІВ

У Херсонському обласному академічному музично-драматичному театрі імені Миколи Куліша відбулася нарада керівників театрів України під головуванням заступника міністра культури України Олександра Журавчака.

Йшлося про реформування галузі театрального мистецтва, про зміни до деяких законів України, а саме «Про культуру», «Про театр і театральну справу», про запровадження контрактної форми роботи в галузі культури. Пролунали пропозиції щодо розвитку галузі театрального мистецтва на вимогу сьогодення.

Олександр Журавчак поінформував присутніх про діяльність уряду та окреслив пріоритетні напрямки роботи Мінкультури. Зокрема, наголосив на необхідності внесення змін до Закону України «Про культуру», а саме статті 21.

Заступник міністра звернув увагу на те, що запровадження контрактної форми трудового договору для художнього та артистичного персоналу закладів культури зможе забезпечити ефективне використання фонду заробітної плати та підібрати найкращих митців до театрів. Конкурсна основа забезпечить фаховий відбір та прозорість процедури поповнення закладу культури творчими працівниками.

Керівники також призначатимуться на посаду на конкурсній основі. Із ними укладатиметься контракт. Важливим було й обговорення проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки розвитку культури», розробленого Мінкультури.

■ У ЛЮБЛІНІ ПРЕЗЕНТУВАЛИ «ЛИСТІВКИ З МАЙДАНУ»

У культурному центрі Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN у Любліні відкрилася виставка «Листівки з Майдану».

У рамках проєкту художники відвідували лікарні, щоб поговорити з людьми, які постраждали під час протестів. На меті була спроба підтримати протестувальників, які стали жертвами дій авторитарної влади. Паралельним завданням – показати тих, хто брав участь у подіях, наскільки різними були їхні погляди ідентичності та історії.

Розмови проходили у клініках Києва впродовж більш ніж двох місяців після 18–20 лютого. Під час або після бесід митці створювали роботи в різних медіа: малюнки, об'єкти, фото і відео. Деякі з творів стали подарунком для протестувальників – це виявилось тонким і ефективним способом надати моральну підтримку у спільній боротьбі.

Серед учасників ініціативи «Листівки з Майдану» – Алевтина Кахідзе, Анна Звягінцева, Добрина Іванов, Євген Самборський, Костянтин Стрілець, Лада Наконечна, Леся Хоменко, Маша Рева, Наталія Шульга, Нікіта Кадан, Олександр Курмаз, Олексій Салманов, Тая Войтович, Віта Кальмуцька.

НОВИНИ

■ БАЧЕННЯ РЕВОЛЮЦІЇ – НА РОЗСУД ЄВРОПИ

Із 16 до 21 червня триватиме ярмарок сучасного мистецтва VOLTA 10 у швейцарському Базелі, на якому Dumchuk Gallery представить українських художників. Один із найавторитетніших майданчиків сучасного мистецтва у світі запропонує колекціонерам, кураторам, музейникам та простим відвідувачам добірку актуального мистецтва із шести континентів. Учасниками ярмарку стануть 68 експонентів.

Роботи Ігоря Гусева, Василя Цаголова та Арсена Савадова можна буде побачити та придбати. Митці, яких без перебільшення називають класиками сучасного українського мистецтва, не обійшли увагою останні події в Україні. Вони представляють на розсуд європейського глядача своє бачення революції.

Гусева презентують роботами із серії «Платформи вічності» та циклу «Лицарі революції». Цаголов, який виставляв свій проект «Привид революції» напередодні славнозвісних подій на персональній виставці в Dumchuk Gallery, покаже твір із цієї серії та щойно створений. А Савадов – дві фотографії із циклу «Донбас-Шоколад», створеного в 1997 році. Нині світліни наповнилися новими сенсами.

■ ЗАКОХАНИМ У МІСТО

До 30 червня у Львові у відкритому павільйоні на площі перед університетом імені Івана Франка діятиме «Майстерня міста». Цей звичайний, на перший погляд, будиночок одразу привертає до себе увагу.

Головне завдання майстерні – залучення мешканців до розвитку міста. Вона створює відкриту платформу для всіх небайдужих львів'ян і тих, хто бере активну участь у його відновленні та розвитку. Серед заходів – майстер-класи, семінари, дискусійні клуби, кінопокази, концерти, театральні виступи, семінари з реставрації, безкоштовний прокат велосипедів, виставки тощо. Зацікавлені можуть щодня отримати інформацію про проекти оновлення Львова.

■ «ПІДКАМІНЬ» ВІДМІНЕНО

Цьогоріч традиційний фестиваль «Підкамінь», зважаючи на ситуацію в країні, не відбудеться. Зі слів організаторів, за умов, що склалися, захід проводити неможливо. В Україні – війна, розв'язана Росією, чи не щодня гинуть українські герої, тому це масштабне дійство – не на часі.

Кожна гривня, котра йшла раніше від спонсорів на нього, вкрай затребувана на Сході. «Ми маємо щирі надії, що після перемоги першого етапу Революції Гідності, знову візьмемося за звичну справу – підготовки до фестивалю», – повідомили організатори.

■ У НІМЕЧЧИНІ ПРЕЗЕНТУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ПРОЗУ

Із 4 до 15 липня у містах Ульм та Новий Ульм триватиме міжнародний літературний фестиваль «Дунай». Спеціальним гостем грандіозного заходу цьогогоріч є Україна.

Упродовж дванадцяти днів на площах, у мистецьких центрах та музеях міст публіка зможе ознайомитися з літературою, музикою, живописом, кінематографом близько десяти європейських країн.

7 липня письменники Андрій Курков та Наталка Сняданко висловляться щодо української дитячої та підліткової літератури. Крім того, заплановані семінари на тему дитячих книжок в Україні, зустрічі у школах, а також обговорення українських видань, що побачили світ у перекладі німецькою мовою.

У рамках заходу німецькі містечка відвідають письменники Тарас Прохасько та Олександр Гаврош.

■ TV ПІДНЕБЕСНОЇ – ПРО НАШУ ДЕРЖАВУ

Телевізійники із Шанхаю запланували зйомки документального телесеріалу, аби розповісти китайському глядачеві про Україну. Серіал складатиметься із десяти серій, по 30 хвилин кожна. Їх присвятять трипільській культурі, історії України, науці та техніці, промисловості, сільському господарству, туризму тощо.

Автори сюжетів робитимуть акценти на відмінних рисах нашої держави порівняно з іншими країнами Європи, демонстрації її природних, історичних, культурних і туристичних особливостей тощо.

Перша серія має вийти на екрани 1 жовтня.

ПАТРІОТИЧНІ КОЛЬОРИ ОБОЛОНСЬКОЇ НАБЕРЕЖНОЇ

На столичній набережній в Оболонському районі намаювали величезний синьожовтий стяг і сформували на ньому з активістів герб. Довжина прапора сягнула 100 метрів, а ширина – майже 20. Учасникам знадобилося півтонни фарби.

Для того, щоб втілити свій задум у життя організаторам довелося очистити бетонний схил від трави, вирівняти поверхню, а тільки потім почати розфарбовувати. Утім, від роботи не відмовлялися ні дорослі, ні діти.

ВІДКРИВАЮТЬ ДИТЯЧИЙ ЦЕНТР

21 червня Харківський літературний музей відкриває дитячий освітньо-розважальний центр «Книга», орієнтований на дітей та підлітків.

Це невелике за площею, добре обладнане приміщення, яке вміщає до 15 відвідувачів одночасно. Музейні інтерактивні заняття розраховані як на групові заняття і роботу з педагогом, так і на індивідуальні відвідини родин із дітьми.

ФЕСТИВАЛЬ ІСТОРИЧНОГО КІНО

28 червня у Київській фортеці розпочнеться Перший фестиваль документального історичного кіно. Усі охочі матимуть можливість подивитися фільми, створені останніми роками у нас та інших країнах.

ВШАНУЮТЬ БОРЦІВ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

У Полтаві на місці пам'ятника Леніну, знесеного в лютому, планують поставити меморіальний комплекс борцям за незалежність України: Небесній сотні та нинішнім жертвам у боротьбі за Схід України. Із такою пропозицією виступили члени ради полтавського Майдану. Для будівництва шукатимуть спонсорів.

Проект розроблено ініціативною групою майданівців із залученням художників, керівництва облдержадміністрації, представників Української православної церкви Київського патріархату.

ПОГРУДДЯ ШЕВЧЕНКА У КВЕБЕКУ

У канадському Квебеку на Алеї поетів встановили погруддя Тараса Шевченка. Автором пам'ятника є скульптор Олег Лесюк, який народився у Львові та понад 20 років проживав у Канаді.

За словами президента Світового конгресу українців Євгена Чолія, Алея поетів в історичному місті Квебек є єдиним

місцем, звідки Кобзар надихатиме покоління на довгі роки. До цього там були розміщені скульптури п'ятох знаних поетів: в'єтнамського Нгуєн Траї, канадського Еміля Неллігана, італійського Данте Аліґ'єрі та вірменського Вардапета Комітаса.

«МОЛОДІСТЬ» ПРИЙМАЄ ЗАЯВКИ

До 1 липня триває набір заявок в усі конкурсні програми: три міжнародні, український національний конкурс короткого метра та дві паралельні – SunnyBunny й «Молодість – дітям».

Фільми мають бути зняті не раніше 2013 року.

«Молодість» проводить міжнародні конкурси в трьох категоріях: дебютний повнометражний фільм, перший професійний короткий метр, а також студентські короткометражки.

У кожному обирають найкращий фільм. Головний приз – Гран-прі «Скіфський олень» та премія в 10 тисяч доларів.

Зростає підтримка вітчизняного кіно. Строката програма «Українська панорама» в останні роки перетворилася в повноцінний національний конкурс короткометражних стрічок.

Молодим є конкурс дитячого кіно «Молодість – дітям», що відбудеться вдруге. Організатори заходу вважають, що глядачів мистецького кіно слід виховувати змалку й поступово, тож ця програма може стати хорошою нагодою саме у вихованні смаку юних.

У БЕРЛІНІ ВІДКРИЛАСЯ ВИСТАВКА, ПРИСВЯЧЕНА МАЙДАНУ

У Музеї Берлінського муру «Чекпойнт Чарлі» відбулися заходи в рамках соціально-культурного проекту «Майдан. Україна. Шлях до свободи».

У межах заходу пройшов арт-перформанс художника Матвія Вайсберга (частина берлінської стіни), перегляд документальних

фільмів студії «Вавилон'13», офіційне відкриття постійно діючої виставки, де експонуються речі з Майдану, фотовиставка «MAIDANSAGA», виставка страйк-плакату «Я КРАПЛЯ В ОКЕАНІ». Грали гурти «FOMA» та «GROZOVSKA BAND».

Наступною столицею, де буде презентовано проект, стане Лондон.

ЗНИМУТЬ ФІЛЬМ ПРО ГЕНОЦИД

Заявлена вірменська програма заходів до сторіччя геноциду вірмен 1915 року в Османській Туреччині, а також турецька програма контрзаходів.

У стрічці будуть задіяні Ален Делон, Едріан Броуді, Дастін Хоффман. Написати музику до картини запросили вокаліста американської групи System of a Down Сержа Танкяна.

Слід відзначити, що згаданий геноцид заперечується Туреччиною, але визнаний більш ніж 20 країнами світу, в тому числі Канадою, Францією, Італією, Уругваєм, Нідерландами, Аргентиною, Швецією, Швейцарією, Польщею. На федеральному рівні США його не визнають, однак 43 американських штати зробили це на місцевому рівні.

У відповідь на цей проект в Туреччині через кілька місяців почнуться зйомки фільму «Тріщина нашого серця» – про турецькі версії розвитку подій 1915 року.

ЖІНОЧІ ПРИКРАСИ ВІД ЛАРИСИ СУМЕР

До 21 червня у столичному Центрі української культури та мистецтва проходить виставка жіночих прикрас із бісеру від Лариси Сумер.

Представлено різноманітні по формі, декору та колористичним рішенням пекторалі, намиста, кулони, браслети, невеликі жіночі сумочки, паски, палантини, футляри для окулярів та мобільних телефонів, які спрямовані надати одягу риси неповторності та краси, що створена власними руками.

Експериментаторський характер багатьох робіт зосереджений в незвичайному поєднанні в одному виробі кількох матеріалів і технік виконання.

ЕКЗОТИКА ПОРЯД

До 31 липня у дніпропетровському арт-центрі Я Галерея представлений колективний проект «Пульс Африки». У ньому об'єднані різні покоління митців у взаємодії із загубленими між давніми культурами й сучасними аукціонами африканськими масками та скульптурами. До експозиції ввійшли роботи Тамари Бабак, Олександра Короля, Миколи Малишка, Анни Миронової та Андрія Хіра. Поєднавши українське й африканське мистецтво, куратор проекту Павло Гудімов зазначає, що «немає

нічого більш далекого за Африку, але немає й нічого ближчого».

РОЗДАЛИ ТЕАТРАЛЬНІ «ОСКАРИ»

Кращим бродвейським мюзиклом 2014 року на 68-й церемонії нагородження театральної премії Tony Award визнано «Інструкція джентльмена по любові і вбивству». Цей мюзикл переміг ще у трьох категоріях, включаючи «Кращу режисуру». Він розповідає про пригоди молодого чоловіка, який дізнається, що належить до аристократичної сім'ї, і вирішує вбити інших її членів, щоб отримати спадок.

Журі оцінювало останні бродвейські шоу та вистави в 26 номінаціях.

Кращим актором мюзиклу був визнаний Ніл Патрік Харріс, відомий за серіалом «Як я зустрів вашу маму». Нагороду актор удостоївся за роль у мюзиклі «Гедвіга і злощасний дойм», який переміг у чотирьох номінаціях, в тому числі «Кращий відроджений мюзикл».

Нагороду за кращу жіночу роль отримала Джессі Мюллер, яка зіграла у мюзиклі «Красуна. Мюзикл про Керол Кінг».

Кращим спектаклем в 2014 році визнаний «Весь цей шлях».

Премія Tony Award присвоюється щорічно за досягнення в розвитку американського театрального мистецтва. Вона названа на честь актриси, сценариста, режисера і філантропа Антуанетти Перрі, що пішла з життя в 1946 році.

Тону Авард вважається аналогом «Оскара» в кіно, Grammy в музиці та Emmy Award в телевізійному мистецтві.

ТВОРІВ РЕМБРАНДА ПОБІЛЬШАЛО

Учені з Великобританії довели авторство картини Рембрандта, що вважалася роботою одного з його учнів. Майстер створив її у 29 років. Експерти оцінюють твір в £ 30 млн.

Верифікація авторства стала можлива з появою нових технологій, що дозволили провести експертизу – вчені змогли обережно зняти кілька шарів лаку, щоб дістатися до справжньої фарби. Експерти сумнівалися в підписі й даті на обох сторонах полотна, оскільки стиль і композиція роботи нагадували більш пізній період творчості художника. Але комплексний аналіз підтвердив, що дата створення підпису відповідає сама собі.

2 МЛН ДОЛ. ЗА МАЛЮНОК БОТТІЧЕЛЛІ

У липні на аукціоні Sotheby's у Лондоні продаватимуть рідкісний малюнок Боттічеллі «Сидячий Святий Йосип», створений у 1480 році. За висновком фахівців, це єдиний збережений начерк художника до майбутньої живописної роботи, а також єдиний такий малюнок, який знаходиться у приватній власності. Передбачається, що роботу реалізують за 1,5 млн фунтів стерлінгів.

редактор
Лєся САМІЙЛЕНКО

акцент

КОМУ ВІЙНА ЯК МАТИ РІДНА...

Війна. Це слово викликає жах у людей, що пережили і ще пам'ятають минулі війни, і майже почуття захвату у тих, хто мріяв не лише про мир. Українські чоловіки, яким революційні часи підняли і відродили бойовий дух, активно відгукнулися на заклик державних мужів захищати захоплені сепаратистами регіони та анексований Крим. Як би не хотілося миру і злагоди, а життя вносить свої корективи у людські помисли щодня. Саме тому має сенс розповісти про події, що свідчать про зміну палітри нашого культурологічного буття під час бойових дій та участі в ньому громадськості та митців.

По-перше, українці вперше протестують проти російських артистів, які є підписантами заяви про підтримку дій свого президента. Саме тому гастролі одного з топових акторів Охлобистіна на сьогодні оголошені як такі, що не відбудуться. Українці зробили свій зразково-показовий вибір відмовою придбати квитки на його творчі зустрічі.

Учасники вокальної формації «Пікардійська терція» після завершення концертного туру східними регіонами країни, де ведуться бойові дії, захоплено розповідають про все, що довелося пережити, і про зміну своєї уяви про людей, які живуть в Донецьку, Луганську та інших містах, в яких відбулися їхні концерти. Свою публіку називають героями, адже артисти повернулися додому, а ті, хто їх підтримував, залишилися в пекельних точках сам на сам із антиукраїнськими окупантами, а часто й сусідами...

Потоп і Настя у цей буремний час прославились тим, що ошачили російську публіку потапівським голим задом. Про це можна говорити і думати будь-що, але, схоже, артист героїчно виконав роль Віктора Федоровича, якому, кажуть, гостини у Путіна вже обійшлися ціною всього, що він встиг захопити під час «героїчної», мародерської втечі з України. Гостювання у «друга» виявилися матеріально-несподіваними для господаря пограбованої території.

Далі про прихильників його таланту за вчинками. Народна артистка та екс-регіоналка Таїсія Повалий, височивши з клітки, яка називається фракцією Партії регіонів, полетіла на гастролі в анексований Крим. Завдання підвищити бойовий дух населення виконує гідно. Куди подінеться далі нікому не відомо, але, явно, не пропаде.

Доля директора міжнародного фестивалю «Понтійська арена», що 15 років поспіль відбувався в Севастополі, привела мене до київського пансіонату відпочинку «Пуща-Водиця». Із сюжету, який побачила і почула на телеканалі «Інтер», дізналася, що пані Валентина, як біженка, знайшла прихисток саме там. Розділяє своє почуття гідності українки з такими, як і вона, громадянами Криму, котрі не змирилися і не мають наміру визнавати факт захоплення півострова та пануючої там ейфорії. Як кажуть, у чому була, поїхала звідити після усвідомлення того, що людям, які підтримують Україну та були активними учасниками Майдану в столиці, залишатися в рідному місті не лише некомфортно, а й небезпечно. Вдячна Валентина Валентинівна, яку по праву називають «мама Валя фестивалю», тим, хто відгукнувся на її прохання знайти дах над головою. У пансіонаті вона вже має нових друзів і знайомих, не складає рук як жінка-господиня і готується до проведення 16-го фестивалю «Понтійська арена», що відбудеться влітку в Болгарії, де можна провести і вечір пам'яті «Небесної сотні». Без цього Валентина Колісниченко не бачить майбутнього свого народу і фестивалю, який мріє повернути в рідний Севастополь.

Лариса БЕЗСМЕРТНА

Підпалюємо шини?

Лєся САМІЙЛЕНКО

Цей матеріал є початком серйозної теми, яка стосується проблем руйнації української культури. Тема ця – надзвичайно актуальна ще й тому, що донині провідні вищі та ланки українського культурного простору, якщо не очолюють, то продовжують доруйнувати люди, про яких можна сказати одним словом: «попередники».

Нині вони вже перемалювалися і, мов хамелеони, мімікруючи і маніпулюючи свідомістю новообраної влади, намагаються втриматися на своїх позиціях.

Тож, розпочинаючи важливу тему, ми, чи не вперше за останні роки, говоримо: «Стоп! Ми закриваємо шлагбаум усіх гатунків на поле української правди, яка найяскравіше свідчить про велич нашої культури стосовно не лише її самодостатності, а і

внеску в світовий культурологічний контент».

Редакція всеукраїнського тижневика «Культура і життя» готова дати відсіч кожному, хто руйнує українську культуру і плекає ілюзію помститися за втрачені позиції на державницьких посадах. Прийшов час збирати каміння і реставрувати помисли світлич голів, яких саме «героїчна» діяльність невігласів від культури і аморальність державного керівництва вивели на барикади і

змусили розбирати столичну бруківку... Завдячуючи журналістському розслідуванню авторки матеріалу Євгенії Басалаєвої, яку саме факт керівництва в царині Alma Mater української музичної культури – столичній консерваторії, змусив відволіктися від творчо-педагогічної праці і взятися за перо. Гостре і правдиве, що, мов каміння, видобане з бруківки, допоможе музикантам і митцям добитися перемоги у подоланні шляху до волі і справедливості.

Децо з історії знищення українського митця в... Україні

У ці важкі для України часи ми розуміємо, що від нашої активної громадянської позиції, істинного патріотизму залежить майбутнє суверенної країни, її соборність. Наша священна земля переживає вселенський антагонізм вищих космічних вібрацій світла й темряви, добра і зла, прагнень людей до очищення і ствердження високих моральних цінностей супроти жажливих бажань розп'яти їх у полум'ї справжнього пекла.

На тлі глибокої політичної кризи, як ніколи дуже гостро розумієш усю відповідальність кожного з нас за майбутнє славетної нації. Українська земля на всіх теренах свого буття потребує професійного, чесного і мудрого господаря, аби зерна духовної скарбниці величних людських злетів народжували багатий урожай економічного, інтелектуального та духовного відродження країни на шляху її європейського майбутнього.

Нині, коли відновлюються демократичні права, власне народжується історія новітньої України, стають важливими філософське переосмислення існуючих алгоритмів функціонування українського мистецтва та роздуми митця щодо пошуків тих переломних оновлених структур у розвитку культури, формування її нових стабільних форм існування зі створенням механізмів відповідної законодавчої бази, залученням фахових представників прогресивного, демократичного мислення та світогляду, які глибоко усвідомлюють особливу відповідальність своєї небайдужої причетності, активної участі в усіх професійних галузях, спрямованих, насамперед, на зміцнення й процвітання нашої прекрасної землі, непереможної єдиної соборної України, формування її позитивного іміджу у світовому просторі.

Справжнє слово митця, як покликання художника, уособлює в собі сукупність високих духовних та моральних цінностей, має стати особливою потужною

зброєю захисту нації, її культурного надбання та світлого майбутнього; воно, мов чисте енергетичне джерело вболіваючого за свою країну величного, палкого серця, його щирого прагнення жити та створювати істинну красу, завжди є відповідальним у формуванні світогляді людини, її глибокого філософського розуміння сенсу буття через естетичне сприйняття гармонії світу, безмежної любові та поваги, насамперед, до культурної скарбниці своєї нації, а головне, у вихованні справжнього громадянина своєї держави.

Із огляду філософського осмислення особливого історичного етапу нашої держави, її 23-річної Незалежності, можемо констатувати, що українська культура пройшла свій непростий тернистий шлях «виживання», долаючи трагічні наслідки духовного колапсу нашого суспільства. На жаль, найвідоміші постулати космічних законів буття в країні за останні роки були знівельовані вщент. Але величність нашої, віками багаторождальної нації, враховуючи її генетичну основу, не втопило головного – віри, гідності та свідомості.

У контексті драматичних подій зараз формується прогресивний світогляд істинного патріотизму, як своєрідний алгоритм новітнього сприйняття навколишнього світу. Саме за таких умов свідомості та оновленого розуміння космополітичних ци-

вілізаційних процесів нової епохи людства, кризь призму філософського усвідомлення новітнього духовного утвердження за законами Творця, глибоко відчуваєш і свою невід'ємну творчу сутність у процесі динаміки духовного відродження суспільства. А опрацювання нової духовної програми становлення нації не може бути відокремленим від аналізу та «викоренення» тих причинно-наслідкових засад, що призвели до геноциду нації. І все це – «завдячуючи», задалегідь, руйнівній діяльності правлячої верхівки та її представництва на керівних посадах.

На тлі означеного вище, змушена зупинитись на одному з прикладів мистецько-культурного буття в одній із головних сфер суспільства – освітянській, а саме, на долі славетної НМАУ ім. Петра Чайковського (колишньої консерваторії), яка на початку листопада 2013 року в Національній опері України гучно відсвяткувала своє 100-ліття. А насправді, за висловом самих митців, «ганебне сторіччя». На фоні урочистого дійства, яке перетворилося в особливу театральну виставу зовнішніх завуальованих масок подяк та видовищної презентації галереї манекенів чиновників-можновладців, з туюю і жалем проступали статі забутої славетної інтелігенції, визначних митців, які не тільки не дочекались за кулісами запрошення на го-

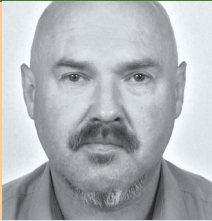
ловну сцену для вручення їм високих багаторічно очікуваних і обіцяних нагород та почесних звань. Не дочекались просто елементарної пошани до себе з боку керівництва НМАУ, низького поклону держави за свій багаторічний вагомий внесок в історію української музичної культури... Достатньо додати, що в центрі цього прилюдно ображеного гурту видатних музикантів була і лауреат міжнародних конкурсів, майже ровесниця консерваторії, піаністка Рада Лисенко – онука класика української музики Миколи Лисенка. Проте високі нагороди та звання отримали ректор НМАУ ім. Петра Чайковського Володимир Рожок (партійний чиновник), проректор НМАУ ім. Петра Чайковського (не музикант за освітою) Тетяна Гуменюк...

Усі з сумом спостерігали, як укотре лунали гучні фанфари, які звуковим дисонансом та інтонаційними вадами співали незаслужено присвяту-оду керівникові НМАУ (на жаль, не на честь славетного 100-річчя)... І від цієї тотальної какофонії серце опановувало подальше тривожне відчуття духовного катаклізму та суцільного колапсу в культурному просторі України...

(далі буде)

Євгенія БАСАЛАЄВА,
народна артистка України, лауреат міжнародних конкурсів, кандидат мистецтвознавства, професор
Фото Юрія ШКОДИ

редактор
Сергій БАХІН

ПОДІЇ

■ НЕОПАЛИМА КУПИНА
З ЧЕСЬКИМ АКЦЕНТОМ

Напередодні літніх канікул у Будинку кіно відбувся показ умовно чесько-польського фільму «Неопалима купина». Знімала стрічку польська режисерка Агнешка Голланд про події у Чехословаччині наприкінці 60-х років минулого століття. Презентували показ Чеський центр, Посольство Чехії, а також Польський інститут.

У фільмі йдеться про спалення чеського студента Яна Палаха як протест проти окупації Радянським Союзом Чехословаччини у 1968 році. У стрічці, що триває три з половиною години, розповідається про подальшу долю людей, котрі захищали добре ім'я хлопчини, яке намагалися очорнити чеські й радянські спецслужби...

Стрічка стала своєрідним реквіємом тим, хто боровся проти радянського режиму ціною самоспалення. Тільки у Чехії таких випадків було кілька, просто про це мало хто знає. А 5 листопада 1968 року український політв'язень Василь Макух підпалив себе на Хрещатику у знак незгоди з агресією СРСР проти західних сусідів.

■ КОКТЕБЕЛ JAZZ FESTIVAL
ПЕРЕЇДЖАЄ НА ОДЕЩИНУ

Підготовка до цьогорічного фестивалю Koktebel jazz festival розпочалася ще у січні. Хто ж знав, що незабаром Кримський півострів опиниться в зовсім інших економічно-політичних реаліях, і відтоді до проведення форуму доведеться міняти підходи, констатувала президент фесту Лілія Млинарич.

Koktebel jazz festival є українським брендом, та й 80 відсотків публіки з України, зауважила Млинарич, тож ми вирішили не переривати нашу фестивальну історію. У пошуках нового місця ми вирішили зупинитися на Одеській області. Дуже гарні місця – Затока (47 кілометрів від Одеси) та Акерманівська фортеця у Білгород-Дністровському (15 хвилин їзди від сцени у Затоці).

Цьогорічне свято джазу відбудеться у бархатний сезон – із 11 до 14 вересня. Окрім моря, фестиваль матиме ще одну родзинку – фортецю. Саме на її території буде розташована головна сцена – Nu jazz stage. Концерти там розпочинатимуться з 19 години.

Чимало заходів відбуватимуться на майданчику Open stage; насамперед презентації нових музичних імен і проектів. До речі, досі відкритий прийом заяв для колективів і виконавців. На Open stage проходитимуть кінопокази, екопрограми, акції фестивалю сучасного мистецтва Artishock. Разом із молодими, візьмуть участь три відомих колективи з Великої Британії та США. Приїзд заокеанських гостей підтримує Американський культурний центр у Києві.

Стосовно безпеки, то це питання обговорювалося з місцевою адміністрацією, повідомила Млинарич. Ми заручилися гарантіями з боку можновладців; також, як завжди, будуть волонтери, близько сотні людей.

Третій традиційний майданчик, із якого і починалася історія фесту, Voloshyn jazz weekend, цьогоріч стане окремою подією і переноситься у Київ. У столиці України дійство проходитиме з 19 до 21 вересня, а його куратором виступить незмінний ведучий волошинської сцени Олексій Коган.

А вже найближчої неділі на НВЦ у рамках проекту Арт-Пікніка Слави Фролової відбудеться Koktebel jazz day. Виступатимуть молоді українські команди «Соломина», Magnifika, We Are!!; а хедлайнерами стануть британці Belleruche. Також пройде вистава під відкритим небом «Маска Арлекіно».

Сергій БАХІН

Інавгурація Порошенка минула буденно. Не порівняти зі «сходженням на трон» Ющенка. Хоча й там і там був присутнім фактор Майдану. Але якщо третього Президента України сприймали на інавгурації майже як месію – за присутністю сотень тисяч симпатиків на головній площі країни, то від теперішнього очікують конкретних і прагматичних дій. Наведення ладу на Донбасі й справжніх реформ... Час месії минув.

Відмінно від кума Ющенка, Петро Олексійович відмовився від пишних урочистостей на Майдані (можливо, з міркувань безпеки). Церемонію прийняття присяги переніс у парламент, а ось публічне побачення з народом таки намітив на площі. Хоч і не на Майдані, але теж історичній – на Софійській, де у 1919 році відбувався Акт Злуки двох розірваних частин України.

До Верховної Ради прибуло 50 іноземних делегацій. Частину з них розмістили в ложі для преси, тож самих представників ЗМІ загалом «звільнили» від присутності у стінах парламенту. Місце для журналістів обрали біля входу до Верховної Ради з боку Маріїнського парку. Саме туди мав заїхати новообраний глава держави, і проїтися червоною доріжкою кілька десятків метрів до приміщення.

«Акули пера і гієни клавіатури» нудилися в очікуванні приїзду головного героя дня у 30-градусній із таким спеці, під відкритим сонцем. При цьо-

му призначений для них клаптик території постійно скорочувався зусиллями охоронців, яким допомагала прес-служба ВР, котрій не знайшлося місця у «рідному» приміщенні. Охоронці мотивували тим, що, мовляв, великий машині нового Президента не вистачить місця для розвертання на невеликій площі перед парламентом, тож, суньтесь, дорога преса.

Глава держави підїхав до червоної доріжки без кортежу, і за десяток секунд спокійно дійшов до відкритих дверей. На відміну від «попередника» двері перед ним не зачинилися, проте сталася інша пригода... Під час проходження Порошенка по доріжці, знепритомнів один із бійців роти почесної варті – солдат із карабіном повільно почав опускати на землю. Журналісти, як ніхто інший, зрозуміли його... Адже хлопчина стояв нерухомо на жарі як мінімум понад годину, та й ще облич-

чям прямо до сонця. Але навіть впавши, він таки зумів підвестися. Потім начальство прибрало його до посту, тож кілька хвилин почесний караул стояв у меншості, поки не підтягнули заміну замість вибулого бійця... Падіння рушниць дехто розцінив, як, прощавай зброя, а, отже, як і близький кінець війни.

За цей час Петро Олексійович уже присягнув на Біблії та проголосив свою першу промову на посту нової для нього посади. Більшості слухачів його виступ сподобався: конкретний і по суті. Економічних тем він не торкався, адже головна функція першої особи держави за теперішньою Конституцією більше скоригована на силовий напрям, як Верховного Головнокомандувача.

Презентація Верховного Головнокомандувача відбувалася на Софійській площі. На відміну від парламентської площі потрапити сюди міг кожен

охочий. Як у далекому 2004-му на Майдан... Утім, лише в чітко обмежені місця: більшість площі була перекрита, але біля пам'ятника Хмельницькому і вздовж до початку Софійського комплексу зібралось кілька сотень глядачів. Вони попередньо перетнули рамку металополіції. Зібралися найстійкіші – все та ж спека... Більшість дивилась урочистості трохи подалі – у затінку вздовж Володимирської вулиці. Журналістам виділили місце біля стіни Софії, яка захищала від сонця.

Як і біля ВР, на Софійській площі була встелена червона доріжка, але вдвічі довша. Вийшовши з машини, Президент спочатку вислухав доповіді кожного з керівників родів військ, потім привітався з особовим складом і оглянув строй роти почесної варті.

За десяток метрів до входу в Софію підняли прапор Президента України під звуки Державного гімну. Десятихвилинна церемонія завершилася проходженням роти почесної варті перед Верховним Головнокомандувачем. Після чого Петро Олексійович вирушив до собору Святої Софії. Там на нього чекав подячний молебень та низка зустрічей із іноземними гостями.

Інавгураційний день завершувався у Мистецькому Арсеналі, де зібрався весь український істеблшмент. Цікаво, що чотири роки тому тодішні опозиціонери від «Батьківщини» і «Нашої України» масово проігнорували прийом новообраного глави держави. Проте наразі «регіонали» майже у 100-відсотковому складі (а також практично всі олігархи) прибули до «Арсеналу». Мабуть, сподіваються й надалі відігравати велику роль у вітчизняній політиці...

У Польщі розпочалися журналістські перегони

У Вармінсько-Мазурському воєводстві (Республіка Польща), де мешкає понад 80 тисяч українців – нащадків вигнанців у рамках операції «Вісла», розпочав роботу V міжнародний фестиваль телерадіограм «Калинові мости».

Цьогоріч у творчому змаганні беруть участь 37 журналістів із УТ-1, Всесвітньої служби УТР, телеканалу «Культура», Національної радіокомпанії України, Всесвітньої служби «Радіо України» та з 15 обласних державних телерадіокомпаній, а також польські та українські кореспонденти, які живуть і працюють на теренах Польщі. На суд компетентних журі представлено 20 радійних та 28 телевізійних конкурсних програм. Телевізійне журі очолює відомий український кінорежисер, лауреат Національної премії

імені Тараса Шевченка Леонід Мужук, а журі радіограм – професор Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка Олександр Голяк.

На церемонії відкриття, яке традиційно відбулося в комплексі шкіл із українською мовою навчання в Гурові-Ілавецькому, голова оргкомітету, депутат польського Сейму

українець Мирон Сич особливо подякував представникам Долишської, Одеської, Харківської та Дніпропетровської обласних державних телерадіокомпаній, які, незважаючи на складну ситуацію в південних та східних регіонах України, знайшли можливість взяти участь у цьому творчому змаганні. Адже, як зазначив пан Мирон, завдання фестивалю не тільки через

конкурсні телевізійні і радіо-програми, які транслюватимуться на місцевих каналах суспільного Ольштинського радіо і телебачення, познайомити українців Польщі з тим, що діється сьогодні в духовній батьківщині, а й показати українським журналістам, як сьогодні живеться корінному населенню і всім національним меншинам Польщі в Європейському Союзі.

Заступник голови оргкомітету з польського боку, відомий журналіст і громадський діяч, голова Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Степан Мігус повідомив, що за підсумками культурно-мистецьких проектів національних меншин у воєводстві в 2013 році фестиваль «Калинові мости» визнано найкращим, за що організатори відзначені «Золотою медаллю».

Антон ЩЕГЕЛЬСЬКИЙ,
Польща

редактор
Надія СОКОЛЕНКО

театр

«Я ЛЮБЛЮ ТАКИЙ ТЕАТР!» ЕДУАРД МИТНИЦЬКИЙ

На Малій сцені Київського академічного театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра відбулася презентація п'ятої книги Едуарда Митницького «Я люблю такий театр!», в якій представлено інтерв'ю, роздуми, бесіди та все про театр із засновником та незмінним художнім керівником «театру лівої драми», як звикли говорити у вузьких колах. За столом, перед вельмиповажною публікою (в залі зібрався квіт київської театральної критики, режисери та актори), сиділо троє – сам винуватець презентації Едуард Митницький, завіт театру Олена Богомазова та Костянтин Кожемяка – директор фамільної типографії huss, яка є багаторічним партнером і меценатом театру і в якій вийшла друком ця книжка.

Нове видання складається фактично з трьох розділів. Перший – «Минуле». Сюди увійшли матеріали збірки «Майже відверто...», яка вийшла друком невеликим тиражем у 1995 році, була перевидана доповненою у 2003 році, але сьогодні її знайти вже неможливо. Тут представлені інтерв'ю з Едуардом Митницьким Олега Вергеліса, Дмитра Десятерика, Тетяни Поліщук, Віталія Жежери, Любові Субботіної, Анни Липківської та інших, а також корпус статей – портретів театру, частина з яких не була раніше опублікована, написаних до ювілеїв – 20 і 25-ліття авторства Анни Липківської, Валентини Заболотної та Наталі Єрмакової.

У другому розділі під назвою «Сьогодні» представлені інтерв'ю та роздуми Едуарда Марковича періоду 2010–2013 років. До вже згаданих авторів додалися імена Сергія Васильєва та молодих критиків Юлії Бені та Ірини Чужиної. Тут також опубліковано телебесіди з Едуардом Митницьким, записані в рамках присвячених театру програм – «Третій дзвінок» Наталі Грабченко та «Рояль в куцах» Ольги Джигурди. Офіційна і серйозна частина книжки завершується статтю Ірини Чужиної «Формула театру Едуарда Митницького». Проте є й несерйозна – «Епістолярні мініатюри» самого Митницького, вірші-присвяти акторів театру – Андрія Мостренка, Петра Миронова та Сергія Солодова. А наприкінці – добірка фотографій різних років під рубрикою «Незабутнє».

Сама презентація пройшла по суті в родинному колі, адже серед присутніх більшість – співавтори інтерв'ю, автори статей, опублікованих у книзі. А ще – на тлі декорації дипломної вистави «Сімейні сцени» за Ганною Яблонською студента Едуарда Митницького Дмитра Весельського. Її прем'єра відбулася оразу після презентації. Утім, саме ці декорації – різнокаліберні фотелі, стільці та дивани – дозволили згадати Віталію Жежеру з чого починався Театр драми і комедії 35 років тому. Адже декорації перших вистав Едуарда Митницького були багато в чому схожі до представлених, змінювалося лише їхнє розташування на сцені, що, однак, не заважало робити гострі й актуальні постановки.

Інтерв'ю,
роздуми,
бесіди і все о театре
з ЕДУАРДОМ
МИТНИЦЬКИМ

Я люблю такий театр!

Катерина МАЩЕНКО

Насолоду, гармонію та незабутній відпочинок подарував українцям Другий міжнародний музичний фестиваль «O-FEST-2014». Він об'єднав талановитих артистів, музикантів та диригентів із 12-ти країн світу: Австрії, Болгарії, Грузії, Естонії, Китаю, Литви, Польщі, Румунії, Словаччини, України, Хорватії та Японії.

За словами співголови оргкомітету фестивалю, художнього керівника Національної оперети, заслуженого діяча мистецтв України Богдана Струтинського, «O-FEST-2014» покликаний об'єднати світ музикою, а також відкрити Україну для світу як культурну, цивілізовану країну. Музично-театральний проект, заснований Національною оперетою України і Бучанською міською радою, проходив за підтримки Міністерства культури України, голови КМДА та Департаменту культури КМДА. Із вітальним словом від імені Міністерства культури України та міністра Євгена Нищука до організаторів, учасників та глядачів фестивалю звернувся його заступник Олександр Журавчак: «Цей захід перетворився у важливу подію в культурному житті нашої країни, яка відкриває надзвичайно яскраві сторінки у розвитку сучасного музичного мистецтва». Заступник директора Департаменту культури КМДА Ростислав Карандєєв привітав всіх гостей та зазначив: «O-FEST» – це крок до миру, злагоди та гармонії. Ніщо так не об'єднує, як мистецтво, музика, тісне міжнародне культурне співробітництво».

«O-FEST-2014» традиційно поєднав класичний і «ореніаі» формат: широкомасштабні акції просто неба гармонійно поєдналися з яскравими гранд-концертами. Стартував

фестиваль в останній день весни в мальовничому ландшафтному парку міста Буча. І, не зважаючи на дощ, який нагадував про себе упродовж всього дня, зібрав багато поціновувачів високого мистецтва, вишуканої музики та інтелегентного товариства.

На мистецький лад, на лоні неймовірної природи, якнайкраще налаштував літературно-музичний діалог «PoezoFonia 2.0» молодих українських поетів Олену Герасим'юк, Олену Степаненко, Павла Коробчука та Антона Полуніна на майданчику під найстарішим у парку дубом. Упродовж всього дня один одного змінювали виступи різних музичних колективів – концерт камерних ансамблів Національної оперети України, ансамбль мідних духових інструментів «Filarmomik Brass», колектив «Народна музика Китаю», сучасний фолк від гурту «Звучі Дочі» та фентезі-фолк групи «Сни Доріг».

Чи не найбільше глядачів збирала танцювально-розважальна сцена «Fun stage». Тут проходили виступи ансамблю грузинського народного танцю «Іберіел» та артистів Грузинського культурно-освітнього центру (глядачі ледь всиджували на стільцях). А ще артистка «Київ модерн

балету» Олена Долгіх провела ніжний та чуттєвий майстер-клас з контемпорарі танцю. Пристрастю та виром емоцій була насичена танцювальна програма від «Школи фламенко» україно-іспанського центру та студії Ольги Островерх.

Особливо важливого значення набула у програмі заходів «тема Шевченка». До 200-річчя від дня народження Великого Кобзаря артисти Національної оперети і в перший, і в другий день фестивалю представили авторський проект народного артиста України Олександра Кравченка – музично-літературну композицію «І на оновленій землі...» А в програмі гранд-концертів пам'ять українського Пророка вшанували читанням вірша «І мертвим, і живим...» та хореографічною композицією «Садок вишневий» на музику Мирослава Скорика. Артисти країн-учасниць долучилися міжнародним виконанням пісні «Реве та стогне Дніпр широкий».

У перший день літа «O-FEST» продовжився в Києві. Удень Мистецько-концертний центр імені Івана Козловського Національної оперети провів творчу зустріч «Романтика романсу» з естонським співаком та письменником Тоомасом Кутером.

Форум закінчився гранд-концертом на сцені Національної оперети. Сотні людей одночасно стали свідками і учасниками неповторної програми, що включала традиційну музику країн-учасниць фестивалю, а також арії, куплети і дуети з найвідоміших у світі оперет. Хедлайнером «O-FESTу» вдруге стала українська співачка і композитор Джамала. Вона презентувала свою нову пісню «Чому квіти мають очі», заспівала арію Ірини з оперети А. Вівальді «Баязет». Та найбільше публіку вразила татарська народна пісня «Важко на серці у мене...» Під час її виконання здавалося, що співає сама душа Криму...

Акородною нотою двох днів фестивалю стало виконання всіма учасниками гімну «O-FEST» на музику Й. Штрауса та вірші С. Дідка. Після гранд-концерту в Києві, художній керівник Національної оперети України Б. Струтинський вручив усім учасникам та партнерам заходу подяки і підкреслив: «O-FEST» був, є і буде жити! Ми не кажемо нікому «до побачення», ми кажемо: «До наступної зустрічі на Третньому міжнародному музичному фестивалі O-FEST-2015!»

Фото надане фестивалем

«Диплом» – прем'єра постдраматичного театру у Львові

Два роки і шість місяців роботи молодого українського драматурга і режисера Сашка Брама, а також ретельної допомоги кількохсот волонтерів нарешті втілилися у завершену форму у Львівському академічному театрі імені Леся Курбаса було презентовано вже не читку матеріалу, як то було раніше, а повноцінну документальну виставу «Диплом» – про систему освіти в Україні, постановку якої здійснено в рамках проекту «Театр сучасного драматурга».

Це вже друга постановка Сашка Брама, яка зажила своїм життям на професійній сце-

ні театрального Львова. І рідко, коли зала театру імені Леся Курбаса збирала аж таку кількість молодих глядачів, які чекають нарешті побачити результат. Адже протягом цих двох з половиною років Сашко не втомлювався підігрівати інтерес своєї майбутньої публіки – проводилися читки в рамках фестивалів, проміжні результати роботи викладалися на Youtube – ролики із записами інтерв'ю, які лягли в основу документальної п'єси. Попередні етапи роботи над проектом неодноразово викликали шквал негативних відгуків, без цього не обійшлося й на обговоренні прем'єрного показу.

«Диплом» складається з трьох пластів – це історія Святослава Булгакова (Олег Онецак),

котрий свого часу покинув університет і не сказавши нікому ні слова поїхав до іншого міста. Його сумніви щодо обраного шляху та істинності в словах різних професорів. Це історія студентів про хабарництво, приниження, домагання тощо в стінах навчальних закладів. А ще свято випускного вечора із веселими конкурсами та неадекватним тамадою (Микола Береза), який постійно «стібється» із випускників (ролі виконували студенти факультету акторської майстерності ЛНУ ім. Івана Франка, курс Олега Стефана) і провокує їх.

Час від часу кризь завису веселощів прориваються історії цих випускників, з чого глядачу стає зрозуміло, в якому «глибокому і темному місці»

опинилися персонажі. Очорнення нашої системи освіти було одним із головних звинувачень, що лунали на ім'я Сашка Брама. Утім, претензії скоріше до документальних інтерв'ю, використаних у виставі, бо ця інформація свідків вельми промовиста, а звинувачення лунають швидше з боку тих, хто ладен ідеалізувати світ і закривати очі на вже існуючі проблеми. Попри ці звинувачення спектакль зібрав повну залу і обговорення його тривало майже півтори години. Як сказала польський театральний критик Йоанна Віховська: «Це найкраще, що мені доводилося бачити в Україні».

Олексій ПАЛЯНИЧКА

редактор
Антон ЩЕГЕЛЬСЬКИЙ

гість редакції

Микола БРОВЧЕНКО: «Хочете мати шлягер – дайте пристойну музику»

Антон
ЩЕГЕЛЬСЬКИЙ

■ ПРИНАГІДНО

Микола Бровченко народився на Кіровоградщині, але виріс і живе в столиці. Його батько знаний поет і громадський діяч Володимир Бровченко – автор 40 збірок віршів та безлічі текстів пісень, а рідний брат батька Павло Якович – талановитий композитор, заслужений діяч мистецтв, фундатор і перший керівник дуже відомої на Кіровоградщині та в Україні Маловисківської народної аматорської хорової капели.

У творчому пошуку Микола Бровченко змінив чимало занять. Після закінчення у 1976 році факультету журналістики Шевченкового університету перші 15 років чесно віддавався телебаченню на Хрещатику, 26, де працював і редактором, і завідділом у літдрамредакції.

«Ми щодня видавали в ефір власні вистави, поетичні програми, репортажі з художніх виставок, – згадує пан Микола. – Спілкувалися з літераторами від Гончара, Драча, Павличка аж до юних, невідомих ще поетес... Уся плеяда сучасної української літератури проходила через нашу редакцію. А скільки нині знаних і шанованих акторів пройшло через наші кабінети і студії!.. Та з роками на телебаченні мені стало нецікаво. Можливо, мудрішав. А можливо, просто ідеологічні забобони змінилися на комерційні компроміси, а це вже було дуже мало дотичним до мистецтва... Так чи інакше, на початку 90-х пішов звідтіля. Наступні 15 років мене поглинула робота в маркетингу і рекламі. Очолював креативні відділи багатьох міжнародних агенцій, що прийшли в Україну. Це було щось нове, незвідане для молодшої країни. У мене навіть є портфоліо – те, що зробив за цей час у рекламі. Але це настільки специфічна штука, що не дуже нею й пишаюся. Просто робив свою справу і воно працювало. Чому мені це подобалося? Тому що там, на щастя, знадобилися всі мої можливості як віршопльота, сценариста, драматурга, художника і просто людини, яка любить щось вигадувати. У тому числі писати тексти, музику, створювати пісні. Я віддався справі повністю. Але потім – ви будете сміятися – і це набридло.

Після Помаранчевої революції сказав собі: «Напевно, досить. Можна і треба займатися лише тим, що хочеться». Тепер, тільки коли хочу, беру участь в рекламних проектах, пишу пісні в своє задоволення. Якщо потрібно, можу так напружитися, що все горить під руками, все працює, і роблю неймовірні речі у найкоротший час, але здебільшого спокійно споглядаю світ, осягаючи мистецтво просто жити...»

Поет-пісняр Микола Бровченко – людина, з чиєї легкої руки стала знаменитою не одна українська естрадна співачка. Так вийшло, що він був у багатьох наших «зірок» на початку кар'єри.

– Чимало Ваших пісень стали хітами. У чому тут секрет?

– Я нічого не хочу сказати поганого про видатних майстрів слова, поетів, на вірші яких написані чудові пісні. Цим віршам пощастило з композиторами! Але я найчастіше йду саме від музики. Не всі поети люблять працювати в такий спосіб. Вони кажуть композитору: «Дивись, я написав так гарно, про черешню або про кохання», не розуміючи, що своїми заїждженими ритмо-силабічними ямбами, хорями чи амфібрахіяма страшно обмежують митця. Адже пісня починається з музики. Для мене чим складніше завдання, тим цікавіше. Композитори знають, що тільки з гарною музикою можна до мене звертатися, і тоді ми робимо хіти. Музика – унікальний код, мова людства, яка приховує зміст. Їх треба звідти видобувати, щоб постала пісня.

– Усе в житті має свій початок. А з чого починався Ваш «збір урожаю» фестивалів нагород?

– На зорі незалежності з'явився попит на українське слово в пісні. І це було чудово. Не люблю витягати із шухляди старі медалі та казати «ми тожкоєшето!» Але скажу, що нині покійний звукорежисер Олег Ступка, а також Ігор Ліхута, композитор Саша Яременко, аранжувальник Толя Карпенко, я і тоді ще молоденька Таїсія Повалій так гарно стартовали, що взяли купу призів і на «Слов'янських базарах», і на фестивалі на честь Володимира Івасюка. У 1994-му наша з Таєю «Панно кохання» здобула Гран-прі у Вітебську.

Ми з композитором Ігорем Стецюком і Ларисою Долюною, ще теж юною, у 80-ті роки створили 6–7 унікальних творів. Це був симфоджаз, фьюжн, арт-рок, дуже дивна музика, не для всіх. Може, тому воно залишилося в анналах для поціновувачів, не розкритичне. У 90-х над країною спалахнула яскрава зірка Кароліни (Ані Лорак). Під орудою продюсера Юри Фальоси я (з різними композиторами) створив для неї «Полудневу спеку», «Три звичних слова», «Я стану морем» тощо. Працював тісно з ManSound – це такий гарний вокальний чоловічий ансамбль, який створив Володя Михновецький. На жаль, рано

від нас пішов. Інколи сам пишу і музику. Дуже люблю працювати з молодими. Нещодавно з Віталієм Волкомором для Віті Павліка зробили «Приречений на любов». Навіть Михайло Поплавський, наш вічно юний орел, підхопив її на свої крила – і злетів!

Я створив чимало гарних пісень для Жанны Боднарук разом з її чоловіком, композитором і аранжувальником Анатолієм Карпенком. Одну з них ще й досі вважаю кращим зі своїх досягнень. Володя Повалій тоді вже створив гарну мелодію, на яку я, з величезною повагою до кожної ноточки написав текст. Так вийшов «Лист між рядків». Сам здивувався, бо коли, не знаючи музики, читаєш текст, то дуже схоже на вірші, причому непогані.

– Одна із проблем сучасного поп-мистецтва – пісні ні про що, 2–3 акорди, з дес'яток слів...

– Боюсь наразитися на гнів колег по цеху, але не можу не акцентувати на ще одній проблемі, що особисто мене переслідує вже багато років. У нас 98 % пісень – про кохання. Як все відбувається зазвичай? Композитор приніс ноти. Пролухали. Питаю: «Цікава, гарна мелодія, про що ж це буде?» Він на мене дивиться великими очима: «Як про що? Про кохання ж, звісно». Я кажу: «Тобі не здається, що життя багатогранніше, ніж оці рефлексії? Уяви собі, що виконавиці в одному концерті виходять на сцену: та порадіє, що він її не кине, а та попочалиться, що кинув. На одному часовому відрізку, підряд в концерті, чи на диску це слухати... не дуже цікаво». Є багато тем, які чомусь табуїзовані для попсовиків. І наша біда, суто українська, в тому, що тематика пісень в українському шоу-бізнесі з невідомих причин має певні обмеження. Рок-групи, слава Богу, є – «Танки», Фома... Вони розхитують ці кордони, пишуть про різне.

Той же Скрипка цікаві речі робить, арт-рокові, а «Океан Ельзи» інколи раптом напише, що все буде добре, або про маленьку незалежність, або щемливо – про друга... Але частіше «страждають напружено» від кохання. Тож перше, що я думаю, коли чую мелодію, – як би оце написати не про кохання. Як це не цинічно звучить, написати пісні громадянського (або бодай філософського!) звучання. А, можливо, щось сатиричне, жартівливе.

– Якою мовою Ви пишете?

– Трьома. Здебільшого намагаюся українською, але серед замовників є й ті, які вважають своєю рідною російську, тому прислухаюся і до них. Деякі, звісно, воліють бути європейцями вже і просять англійськими рядків. Але останнім ча-

люблю публічності, мені вистачає, коли співрозмовник дізнається раптом: «Ви автор «Я стану морем?» Это же моя любимая песня!» І я відчуваю, що свою місію виконую. Я не пишу віршів, які або прочитають, або не прочитають. Просто хочу, щоб почуті слова і музика торкнули серце. Бо знаю, як б'є хітова гармата.

– Розкажіть про свою співпрацю з фондом «Чудотворець»...

– Благодійний фонд «Чудотворець» створено під час нашої Революції Гідності. Один із його співфундаторів – вірменка Шушан Саргсян, композитор, яка колись 12 років тут навчалася, і тепер для неї Україна стала майже другою батьківщиною. Вона приїхала в Україну знову в цей жахливий час, і коли все це побачила, разом із місцевими небайдужими друзями (другий фундатор – менеджер Наталка Ростова) вирішила створити фонд допомоги пораненим і хворим українцям. Бо у нас, якщо чесно, медична катастрофа: щодня більше тисячі людей гине не на полях бою, не від Путінських засланців, а просто від того, що немає певних ліків. Шушан написала музику, а Юра Фальоса порадив мене як віршоскладача, і так ми з нею створили пісню «Золоті Ворота Свободи». Її заспівали наші відомі виконавці – Віктор Павлік, Маша Гойя, Віталій Козловський, Маша Собко, Света Тарабарова – десть із вісім зірок наших. Мені дуже приємно, що свій благодійний внесок зробила й моя донька, молодий режисер Олександр Бровченко: вона зняла кліп на цю пісню (практично безкоштовно!) Нещодавно відбулася прем'єра її музичного відео в рамках презентації фонду...

Ми тільки дали перший поштовх, щоб люди шукали в собі небайдужість до тих, хто страждає поруч із ними. Дуже хочеться, щоб цього разу все було прозоро – щоб товариство знало, скільки зібрано, кому відіслано, куди – все адресно і прозоро.

– Але кожен до свого поклоніння має дійти.

– Інколи зараз кажу виконавцям: «Пора й тобі, друже, відчувати свою місію – якщо не ми, то хто ж?». Бо ми передусім – громадяни України. «Танки», «Океан», Скрипка вже скільки років тягнуть цей візок – і для української мови вони зробили більше, ніж політики своїми законами. Вони зробили її модною, стильною, збагатили новаціями та інтонаціями. Послухайте вулицю нині: ідуть молоді люди, говорять українською між собою, і не в останнє через те, що вони знають слова всіх цих пісень.

Я не притуляю себе до зіркового першого ешелону, не

редактор
Ольга ГОЛИНСЬКА

музика

Шевченківські антифони

Юлія ПАЛЬЦЕВИЧ

На «Музичних прем'єрах сезону» у традиційній для українських фестивалів сучасної музики хорівій складовій втілюється одна з наскрізних тематичних ліній форуму – рефлексії Шевченкової поезії

Цьогорічний фестиваль вийшов особливим. І не лише через вимушено скорочені програми, відмінені візити іноземних гостей, не всі з яких наважилися завітати до нас. Відблиски багатьох Майдану, які невидимо закарбувалися на стінах будинків Хрещатика та Європейської площі, дух народного героїзму й людських жертв, що витає цими вулицями, дедалі напруженіші новини зі східних регіонів, вибори Президента, – той контекст, від якого неможливо відсторонитися. Водночас, постійно думалося, що лише так – оголеними нервами, серцем, що «плаче, ридає, кричить», і можливо до кінця осягнути слово Тараса.

Фрагменти наймасштабнішого із представлених на форумі полотна – опери-ораторії «Згадайте, братія моя...» Віталія Губаренка за творами Тараса Шевченка – були показані Національним заслуженим академічним симфонічним оркестром України, Академічним хором імені Платона

Мовою, з опорою на величезний досвід опери та кантатно-ораторіальних жанрів ХХ століття.

Вагому частку програм становили опуси на тексти «Давидових псалмів» Шевченка – екзистенційно напружених і сповідальних. Дослідники творчості Шевченка, розмірковуючи над специфікою втілення сакрального, особливостями релігійності поета, вказують на те, що жодна його розмова про Бога, звертання до Бога не є абстрактними, а забарвлюються загостреною емоцією, переживанням поточної ситуації – суспільної та особистої, які у нього завжди перебувають у нерозривній єдності. Псалом № 12 «Чи Ти мене, Боже милий, навик забувася» – вірш, у якому Шевченко, не торкаючись соціальної тематики, постає сам на сам із Богом і «ворогом лютиим», що мучить його душу, – отримав три музичних прочитання: суворе, навіть аскетичне, якби не ледь стримувана експресія, – у Тетяни Іваницької, контрастне і динамічне – у Василя Гайдюка, ламентозне, із алюзіями до музично-риторичних фігур барокової музики – у Віктора Тиможинського. Показали свої опуси із Шевченковими текстами також Євгенія Марчук та Олег Польовий: їхні псалми № 53 «Боже, спаси, суди мене» прозвучали своє-

рідним антифоном до того ж псалма, але у канонічній версії Мирослава Скорика. Канонічний псалом № 83 «Які любі оселі Твої» – прагнення раю душевного, швидшого возз'єднання з Богом – озвучив Євген Станкович. А світлий за настроєм Акафіст до Пресвятої Богородиці («Все упованіє моє» із поеми «Марія») Ганни Гаврилець перекликався із «Псалмом» Валентина Сильвестрова на той самий текст.

Із вдячністю хочеться згадати усі хоріві колективи, що готували шевченківські програми: Камерний хор «Київ» (художній керівник і диригент – Микола Гобдич), Академічний хор імені Платона Майбороди Національної радіокомпанії України (художній керівник і диригент – Юлія Ткач), хор «Аніма» Київського національного університету культури і мистецтв (художній керівник і диригент – Наталія Кречко), Академічний камерний хор «Хрещатик» (художній керівник і диригент – Павло Струць), ансамбль «Благовість» (художній керівник – Тетяна Кумановська, диригент – Сергій Адаменко).

Загалом варто підкреслити: програми хорівих концертів цього року, як ніколи, рясніли творами духовної тематики, що теж вплинуло на емоційну домінують фестивалю. Зосередженість, молитовність, кризь які проривалася трагедійність, проступали навіть у композиціях, не регламентованих канонічними текстами, – наприклад, у розгорнутій фантазії Лесі Дичко «Думка» на вірші Тараса Шевченка, чи у невеликій, проникливій молитві-колісковій із Хорового диптиха Олени Лис на вірші Василя Довжика. Що слугувало цьому причиною? Можливо, аура Шевченкової поезії, а може – і відлуння нещодавніх і теперішніх подій, які нам ще довго доведеться осмислювати.

На фотознімках: Микола Гобдич і хор «Київ»; Людмила Байда і хор «Павана»; концерт відкриття фестивалю

Фото Світлани БРИТАНЧУК і Тетяни ПЛАТОНОВОЇ

ОСОБИСТІ РОЗДУМИ ПРО ОСОБЛИВИЙ ФЕСТИВАЛЬ

Особливістю нинішнього фестивалю, звичайно, є те, що він – своєрідне віддзеркалення постмайданівського Києва: ми стали іншими, музика стала іншою, і програми фестивалю, природно, майже не зберегли нічого з того, що намічалось в минулорічному жовтні. Навіть якщо взяти до уваги той факт, що чимало творів були написані раніше, все одно побудова концертних програм фокусує нас на подіях останньої зими.

Приміром, мій Третій фортепіанний концерт, твір «Знаки» Ганни Гаврилець постали під час подій на Майдані. І навіть прозвучали у майже закритому концерті – через ситуацію за стінами Великого залу НМАУ імені Петра Чайковського – 29 грудня разом із твором Єжі Корновича «Великий перехід», так само присвяченим майданівським ідеям.

Але друга особливість, котра у жовтні була першою, – дуже багато програм і композицій присвячені Тарасові Шевченку – до ювілею Великого Кобзаря. Та все одно навіть на ці програми тепер, у червні, дивись іншими очима. Адже, якщо подумати, зовсім інакше ми сприймали тоді, у жовтні й зараз хоча б ці рядки Шевченка:

«Та не однаково мені, як Україну злії люде при-сплять, лукаві, і в огні її, окрадену, збудять... Ох, не однаково мені...»

Ігор ЩЕРБАКОВ,
музичний директор фестивалю
На фотознімку: Ігор Щербаків і Михайло Швед (Мінкультури)
Фото Тетяни ПЛАТОНОВОЇ

НАВЧАТИСЬ МУЗИЦІ – ПРЕСТИЖНО!

Керуючись цим принципом Державне спеціалізоване видавництво «Музична Україна» випустило дві збірки навчальної нотної літератури для дітей, презентація яких відбулася у рамках XXIV Міжнародного фестивалю «Музичні прем'єри сезону».

Світ побачили видання «Перлини української фортепіанної музики. 5–7 клас» і «Граємо джаз. П'єси для скрипки та фортепіано» Олександра Саратського.

«Перлини української фортепіанної музики. 5–7 клас» (упорядники Є. Шелестова, М. Чикаренко) продовжує однойменну серію, яку ці ж музиканти уклали для учнів 3–4-х класів (надруковано у 2011 р.). Основою серії стали найкращі фортепіанні твори для дітей найвідоміших українських композиторів різних часів і стилевих напрямів.

Збірка «Граємо джаз» поглиблює знайомство музикантів із творчістю українського композитора і піаніста Олександра Саратського. Зокрема, 2012 року видавництво «Музична Україна» надрукувало збірку його джазових обробок українських народних пісень під назвою «Цвіте терен». Видання «Граємо джаз» являє собою дев'ять яскравих п'єс у джазовій манері для скрипки та фортепіано для учнів різних класів дитячої музичної школи. Збірку рекомендовано до друку Міністерством культури України.

Під час презентації у виконанні учнів і викладачів київської ДМШ № 3 імені Віктора Косенка, Київської спеціалізованої музичної школи імені Миколи Лисенка, Київської дитячої академії мистецтв і Гребінківської школи мистецтв прозвучали твори Михайла Колачевського, Левка Ревуцького, Ігоря Шамо, Віталія Годзяцького, Мирослава Скорика, Ігоря Щербаківа, Людмили Юріної, Костянтина Віленського і Олександра Саратського.

Богдан КРИВОПУСТ
На фотознімку – Петро Кривоуст
Фото Світлани БРИТАНЧУК

На фестивалі, який проходив за підтримки Міністерства культури України, прозвучало близько 30 творів на вірші Шевченка – дуже різних як за жанрами так і за часом написання й стилістикою. Були тут і народний гімн «Заповіт» Гордія Гладкого в аранжуванні Левка Ревуцького, і класичні хори Бориса Лятошинського («За байраком байрак», «Тече вода в синє море», «Із-за гаю сонце сходить»), і твори наших сучасників. Така широка панорама дала нагоду іще раз упевнитися: Шевченко у кожного свій, хрестоматійні, знайомі зі шкільної лави рядки у кожного автора резонують по-своєму.

Уже на одному з перших концертів, що передували відкриттю «Прем'єр...», камерний хор «Київ», окрім уже згаданих творів Лятошинського та Гладкого, представив також композиції Віктора Степурка, Мирослава Скорика і Валентина Сильвестрова, що позначили своєрідні опорні точки шевченківських програм фестивалю, заклали його жанрово-тематичні арки – пейзажі, пасторалі, елегії, героїку, інтимну та сакральну лірику.

музика

«Київська камерата»
у статусі барометра форуму...

■ СИМФОНІЧНІ ПРЕМ'ЄРИ-2014

У рамках XXIV Міжнародного фестивалю «Музичні прем'єри сезону» поряд із концертами хорової і камерної музики, відбулися три симфонічні імпрези.

Цього разу симфонічні концерти фестивалю об'єднувала ідея мистецького діалогу України та Польщі, реалізована відповідно до угоди про співпрацю між спілками композиторів двох країн. Її втілення охоплювало не лише презентацію творів українських і польських авторів, а й сферу виконавства і, що найцікавіше, появу окремих опусів вітчизняних і зарубіжних майстрів на замовлення Міністра культури і Національної спадщини Польщі у рамках програми «Колекції – пріоритет "Zamówienia kompozytorskie" 2013–2014», реалізованої Інститутом музики і танцю. У результаті цього замовлення постали і прозвучали у концертах фестивалю три масштабні твори: «Знаки» для симфонічного оркестру Ганни Гаврилець, Третій фортепіанний концерт Ігоря Щербакова і «Великий перехід» для фортепіано з оркестром голови Спілки композиторів Польщі Єжі Корновича.

Представляючи творчі контакти України і Польщі, дирекція фестивалю вдалася до перехресного виконання творів композиторів однієї країни музикантами з іншої. Так, симфонічні твори метра польської музики Ромуальда Твардовського прозвучали в інтерпретуванні Заслуженого академічного симфонічного оркестру Національної радіокомпанії України під орудою Володимира Шейка. А його хорові опуси на православні канонічні тексти «Хваліте ім'я Господнє» і «Во царстві Твоєм» виконав Хор хлопчиків і юнаків сектора практики НМАУ імені Петра Чайковського під батутуєю Алли Шейко. Натомість композиції українських авторів Мирослава Скорика, Євгена Станковича, Золтана Алмаші, Олександра Шимка у концерті закриття фестивалю озвучив Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України на чолі з відомим польським диригентом, почесним членом НСКУ Романом Реваковичем, який, до того ж, є головою фундації «Pro musica viva» (Варшава).

Не менш яскраво постали і власне прем'єри фестивалю. З-поміж опусів українських митців хочеться виокремити «Знаки» для симфонічного оркестру Ганни Гаврилець і «Взаємодії» для віолончелі з оркестром Золтана Алмаші – лірико-філософські твори, композиційно-драматургічне розгортання в яких координується жанровими моделями симфонічної поеми та, відповідно, інструментального концерту, а також лірико-трагедійний, драматургічно спрямований у безкінечність Концерт для скрипки та альту з оркестром Олександра Шимка.

По-авторськи виразно прозвучали твори інших композиторів: авангардний із поступовим проявленням мелодичного начала у соліста Віолончельний концерт Євгена Станковича; полістильове, із закріпленням за кожним інструментом стилістики епохи чи напрямку, з котрим той асоціюється, Концертно для фортепіано, труби, арфи, ударних і струнних Мирослава Скорика; драматично-рефлексійний із тематичними алюзіями до постаті й творчості Тараса Шевченка Третій фортепіанний концерт Ігоря Щербакова. Вразив публіку гостро драматичний, енергетично агресивний «Великий перехід» для фортепіано з оркестром поляка Єжі Корновича – твір, що був створений під впливом подій українського Майдану.

Отже, «Симфонічні прем'єри-2014» відбулися. І хоча відверто вибухових творів-відкриттів, які б ознаменували злам у мистецтві, не було, симфонічні концерти фестивалю засвідчили тяглість традицій симфонізму в українській музиці та їхню суголосність західноєвропейській музичній культурі.

Валентина КУЛИК

На фотознімку: Роман Ревакович (Польща)
Фото Юрія ШКОДИ

Анна ЛУНІНА

У короткій замітці складно дати оцінку будь-якому фестивалю, в даному разі нинішнім «Прем'єрам сезону». Чи загальна політична ситуація в країні, чи усечений за кількістю концертів формат фестивалю, чи стан невизначеності до останнього моменту – буде або ні, але фестиваль пройшов на досить середньому рівні загального емоційного тону, не ставши справжнім святом для меломанів

Ф

естиваль цьогоріч був, скоріше, буденним. Щось було цікавим, а щось ні. У принципі – знайомий набір імен українських авторів, що зустрічаються у буклетах від фестивалю до фестивалю, із дуже маленьким відсотком іноземних, присутність яких на афішах сприймалася не як правило, а радше, як виняток.

Не здивував форум і виконавським складом: звичні столичні хорові, оркестрові колективи й місцеві виконавці. Зокрема, що стосується «Київської камерати» під проводом Валерія Матюхіна, то вона на кожному столичному форумі виступає у ролі центрального локомотива не тільки за кількістю виконаних творів, але й за числом прем'єр. У рамках фестивалю колектив озвучив 16 (!) нових з погляду поповнення власного репертуару творів. До речі, саме через те, що «Камерата» завжди «витає» рекордний для фестивалів репертуар, за нею, як за своєрідним барометром, можна оцінювати форум у цілому.

Оркестр виконав твори Євгена Станковича, Юрія Шевченка, Левка і Жанни Колодубів, Олександра Костіна (два опуси), Алли Загайкевич, Сергія Зажитька, Олександра Левковича, Івана Карабиця (в оркестровій обробці Тетяни Бачул), Святослава Крутикова, Віталія Вишинського, Олега Безбородька, Олексія Войтенка, Юрія Бабенка, Віктора Теличка. У цій чималій низці опусів помітними – такими, що запам'яталися, були компо-

зиції Станковича – «Танці на квітах», Загайкевич – «Cantos: island», Шевченка – «Батярські пісні», Вишинського – «Похорон мух», Зажитька – «Пісня про головне». До речі, зазначені опуси – прем'єри. Усі інші – як кажуть, на смак слухачів: щось краще й професійніше, щось гірше, а щось прохідне.

За такою формулою, якщо її поширити на весь форум, і розігрувалися нинішні «Прем'єри»: були яскраві твори, але й малоцікаві також. До слова, від іноземних гостей фестивалю завжди очікуєш чогось особливого. Але нічого вражаючого ми, на жаль, не почули. Винахідливим підходом у гармонійному мисленні в деяких творах виділилися поляк Ромуальд Твардовський.

По-справжньому гарних творів на фестивалі пролунало не так багато. До них віднесла б «Missa movege» для хору й струнних Віктора Степурка, «Взаємодії» для віолончелі з оркестром Золтана Алмаші, «Знаки» Ганни Гаврилець і перелічені вище опуси з «камератівських» концертів.

Безумовний плюс фестивалю – це те, що в його рамках пролунали Концерт для віолончелі з оркестром Станковича – дипломна робота композитора й опера-ораторія (концертне виконання) Віталія Губаренка на шевченківський текст «Згадайте, братія моя». У першому випадку інтригувало знайомство з опусом, із якого фактично починався творчий шлях Станковича, у другому – практично нікому невідома опера, яка не звучала в Україні понад

20 років. До беззаперечних позитивів фестивалю слід віднести й показ фільму про видатного композитора Ігоря Шамо.

Конспективно охарактеризувавши фестиваль у цілому, повернувся до «Камерати», її мистецьких удач. «Танці на квітах» Станковича – просто бездоганно гарний твір. Музи-

ка тендітної невагомості повністю відповідає назві. Під час звучання складалося враження, що перебуваєш у її повітряному музичному потоці.

«Cantos: island» Загайкевич – якісний неовангардний твір. Це, фактично, робота автора зі звуком і різночасними звуковими структурами, а в результаті – просторовий структурний звуковий кристал. І, до речі, назва резонувала звуковому оформленню ідеї.

«Похорон мух» Вишинського, «Батярські пісні» Шевченка й «Пісня про го-

ловне» Зажитька – твори з категорії ігрових. Що стосується «Похорону мух», то в язичницькі часи існував осінній обряд поховання мух у маленьких домовинах. Але це ціла «ритуально-легендарна» історія! Не вдаючись до подробиць, можна акцентувати, що опус цікавий тематикою, композиційною логікою й роботою автора з ритмом. «Пісня про головне» Зажитька – хоч і написана в традиційному для цього композитора ключі ігрового акціонізму, але зі своєю родзинкою. Цього разу композитор, зробив відсилання до мистецтва соц-арту. Нав'язливо-банальний, уїдливиий пісенний мотив і підняті догори смички у руках музикантів-скрипалів, – усе це сприймалося, як нагадування про радянські парадидемонстрації (смички – символічна метафора червоних прапорців і кульок).

Щодо Юрія Шевченка – він завжди тонкий у своїй музиці,

винахідливий у тендітних мелодіях: його музика – завжди з театральним шармом. «Батярські пісні» – цьому красномовне підтвердження. Добре, що саме вони стали одним із приміжних фінальних акордів фестивалю...

На фотознімках: Валерій Матюхін, Відмантас Бартуліс (Литва), Ромуальд Твардовський (Польща, крайній ліворуч), Зоя Томсон (у центрі) з виконавцями «Missa movege» Віктора Степурка
Фото Світлани БРИТАНЧУК і Юрія ШКОДИ

редактор
Світлана СОКОЛОВА

вернісаж

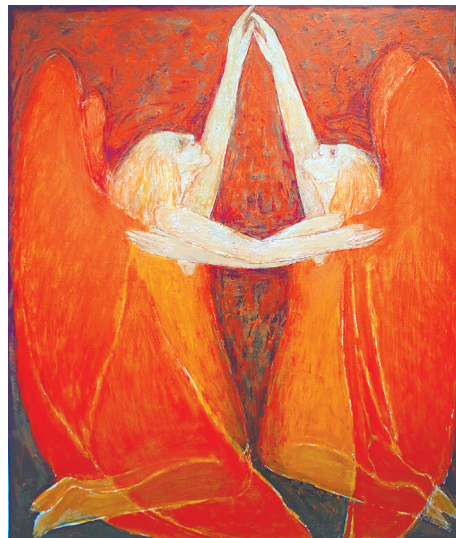
Полум'яні ангели й коктейлі з Грушевського

ЗУПИНЯЮТЬ ПОГЛЯД НА ВИСТАВЦІ «НАША РЕАЛЬНІСТЬ»

Світлана СОКОЛОВА

Художні твори, нав'язані Майданом, експонуються в столичному Музеї історії Києва. Їхні автори – знамі в Україні й за рубежом майстри пензля Світлана Бринюк, Гліб Вишеславський, Олексій Зінченко та Марина Шкарупа. Експозиція приурочена до Дня Конституції України.

Митці діляться з нами світосприйняттям дійсності до й після революційних подій 2004 та 2013–2014 років в Україні. Інтерес глядача підсилює той факт, що роботи відрізняються за напрямками творчості та поглядами на оточуючий світ майстрів пензля. Наприклад, різне бачення художниками дійсності викликало зацікавленість у відомій художниці з України Ірини Вишеславської, яка нині живе час від часу то у Франції, то на батьківщині: «Символічні постаті Олексія Зінченка цікаві й красиві, мені здається, він і далі працюватиме в цьому напрямку і своїми роботами скаже про Майдан щось дуже вагомим. Натюрморти Світлани Бринюк живуть не самі, а обов'язково із назвою, завдяки чому одразу занурюєшся у тему. Це є новим у мистецтві. А Марина Шкарупа, вживаючи традиційну мову, модернізує її».

Світлана Бринюк, ініціатор проекту, розповіла, що ідея виникла з перших днів Майдану, а можливість показати виставку з'явилася завдяки Музею історії Києва, якому митці вдячні.

Стримані, теплі живописні «ноктюрни» з декларативно-світлим, ошатним та урочистим характером, – так характеризують творчість Світлани мистецтвознавці. У зображенні нею «реальності» впадає в око безліч чайничків. Милі жіночому серцю предмети домашнього побуту перетворюються на одухотворених героїв сюжетів сучасності. Три великих істоти-чайнички, войовничо піднявши носи, немов руки, закривають собою маленького («Мене є кому захистити», січень, 2014), а в «Молитві по Майдану» (фрагмент триптиху, лютий 2014), вони схилили маківки до землі.

Роботи учасників виставки транлюються на моніторах у двох залах, а також на великому екрані на вулиці. Тут можна побачити синьо-жовту патріотичну картину пані Бринюк «Україно, вставай!», представлену на благодійному аукціоні на користь інтернет-телеканалу «Громадське телебачення», який тоді закривали. Це одна з робіт, у торгах за яку згідно інформації газети «День» від 27 грудня 2013 року досягнуто найбільшого перевищення стартової ціни (із 3 до 16 тисяч грн.).

«Там суцільні чайнички, – каже художниця про свою картину. – Нижні – синього кольору, а верхні – жовтого, як перевернутий прапор України. На великому полотні вони ніби йдуть у перспективу».

Коли відбувалися акції протесту, у її свідомості народилися ще й біблійні сюжети. Глядачі подовгу роздивляються ангелів кольору вогню, немов народжених у полум'ї.

Культуролог, кандидат філософських наук Наталя Мусієнко прокоментувала твори Гліба Вишеславського: «Цікаво, що є його роботи 2004 і 2014 років. Ось Будинок профспілок, – в чорних тональностях, щоб підкреслити трагічність етапу, який ми пройшли. Коктейль з Грушевського, бруківки, гумові рукавички... Артефакти, включені у творчий колаж, стають витворами мистецтва». Виявляється, чорна фарба є пігментом зі згорілого Будинку профспілок, для автентичності використано й сажу з бруківки Майдану тощо.

Відсторонений погляд на зовнішні події через призму себе, а також узагальне-

ні внутрішнім проживанням символічні образи бачимо в роботах Олексія Зінченка. На картині «Україна або В пошуках рівноваги» балансує між небом і землею на одному колесі стилізована фігура людини, а в роботі «Майдан, аватари мене» вона ж сидить із чашечкою кави, а позаду немов тіні – її різні втілення-образи. Обидва твори – травня 2014 року. «Тут скоріш за все якимось розшарування особистості, – пояснює ініціаторка проекту. – Людина не може вибрати, що їй робити, чим зайнятися. У неї стан смуги».

Відірвалися від землі й піднімаються в небо, спрямувавши погляди до нього, людські силуети на картині Марини Шкарупи грудня 2013 року «Із серії "In out". Без назви». Чим не пророцтво появи небесної сотні? Про Марину колеги по цеху

кажуть: добре бачить колір, відчуває форму та гарно передає стан. Мистецтвознавці помітили грайливі накладання шарів реальності та змістів у творах художниці. Її композиції цікаві тим, що представляють собою внутрішній потаємний колаж, де до реальності, вираженої на полотнах в стилістиці реалізму (песимістичний шар) доданий графічний шар (шар мрії, оптимістичний). Подібні твори рідкісні і є великим досягненням для сучасного художника. Вони цікаві не тільки як технічний експеримент, але і як звернення до тематичної картини.

Насамкінець хочеться привести слова виконуючого обов'язки директора Департаменту культури Київської міської держадміністрації Ростислава Карандєєва: «Сьогодні ми маємо можливість створити умови для наших митців, які внутрішньо пережили Майдан і захотіли показати свої почуття глядачам».

На сьогодні маємо громадську ініціативу, підтриману державою, – створення музею Майдану. Активісти збирають артефакти і твори, народжені в результаті тих подій.

Взагалі, хочемо зробити місто відкритим як для поціновувачів мистецтва, так і для тих, хто його створює. Цей та інші зали, музеї столиці працюватимуть в постійному режимі на те, щоб демонструвати твори майстрів мистецтва, і не лише національну спадщину, але й нові, які формують свідомість сьогоднішнього дня».

Завітайте на виставку до 2 липня.

На фотознімках: Марина Шкарупа «Гра в піжмурки або Рахуку до п'яти», 2012. Світлана Бринюк «Янголи не сплять», січень 2014. Гліб Вишеславський «Коктейль Майдану», 2014. Олексій Зінченко «Майдан, аватари мене», травень 2014.

Фото Юрія ШКОДИ

THE UKRAINIANS

Виставку українських художників під такою назвою в Німеччині відкрила галерея Берлінської мистецької програми DAAD. У ній взяли участь мистецька група Р.Е.П., Микита Кадан, Лада Наконечна, Олеся Хоменко, Володимир Кузнєцов, Юрій Лейдерман, Жанна Кадирова, Влада Ралко, Олександр Мельник, Микола Рідний та Борис Михайлов.

«Деякі твори виникли як пряма реакція на Майдан, інші надані для ретроспективного погляду, стаючи своєрідним передбаченням актуальних подій», – повідомляють організатори.

Робота групи Р.Е.П., вид експозиції. Фото: Кишиштоф ЗЕЛІНСЬКИЙ, Надано: Berliner Künstlerprogramm/DAAD

КРИЗЬ ПРИЗМУ ВЕНЕЦІАНСЬКОЇ КРИТИКИ

У 14-й Архитектурній бієнале у Венеції беруть участь українські фотохудожники. Проект Віталія та Олени Васильєвих «Апокаліпсис у мистецтві» є частиною групового проекту «Час Простір Існування». Виставка, в якій беруть участь художники й архітектори із сорока країн світу, входить в офіційну програму бієнале і буде відкрита до 23 листопада.

Фотоколаж Васильєвих – це спроба аналізу ситуації «занепаду сучасного арт-інституту»: найбільші арт-центри західного світу (на зразок лондонської Tate Modern і Музею Гуггенхайма в Нью-Йорку) «вписані» в «апокаліптичні» декорації. Венеціанські критики отримують шанс оцінити роботу митців, до творчості яких вітчизняне арт-співтовариство ставиться неоднозначно.

БІЄНАЛЕ У ШЕВЧЕНКА

У Національному музеї Тараса Шевченка, за ініціативи Київського методичного центру закладів культури та навчальних закладів, працює творча бієнале живопису учнів художніх шкіл та художніх відділень шкіл мистецтв столиці «Мистецька палітра Києва».

ШЛЯХ ДО ЗІРОК

У просторі культурної комунікації «Лавра» (так зараз атестує себе відома київська муніципальна галерея) відкрилася персональна виставка Володимира Кузнєцова UN SILENCE D'ÉTOILES / МОВЧАННЯ ЗІРОК. Сам автор вважає її логічним продовженням роботи із муралом «Будуємо нову країну разом» у рамках групової виставки «Сила мистецтва». «Мовчання зірок» виступає за художні рефлексії з приводу ролі мистецтва, відповідальності та можливостей художників у соціальній дійсності. Яким чином вони можуть реагувати і діяти в політичній ситуації, коли нація стоїть на межі громадянської війни?

СКУЛЬПТУРА-2014

18 червня – 6 липня у Києві в Центральному будинку художника відбудеться трієнале «Скульптура-2014». Його мета – репрезентація творів, що відображають основні стилістичні напрямки в сучасній українській скульптурі.

ПЕРЕДЧУТТЯ МАЙДАНУ

18 червня в столичному Музеї Лесі Українки – відкриття виставки живопису Валерія Франчука «Передчуття Майдану. Сторінками «Кобзаря»».

***

Із 12 червня в столичній галереї «АРТ 14» – виставка «Музика, яка вийшла за межі». Представлено роботи Лідії Борисенко (папір, авторська техніка) та Алли Жмайло (аксесуари). «Смислове наповнення – переплетення багатьох символічних ліній. Це різні відтінки музики людських взаємовідносин, візуально проявлені у дотиках рук», – повідомляє Лідія Борисенко.

редактор
Антон ФІЛАТОВ

КІНО

У КІНОТЕАТРАХ ІЗ 12 ЧЕРВНЯ

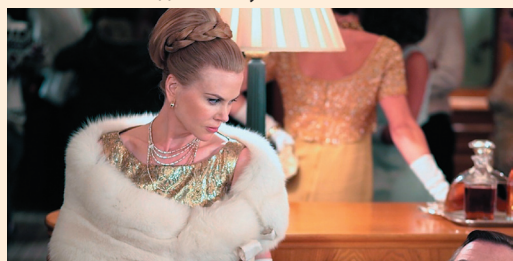
У кінотеатрах наступає час літнього позитиву. Драматичні стрічки поступаються місцем комедіям, а криваві жаховички – дитячим анімаціям. Легка кулінарна комедія «Повар на колесах» та строкатий анімаційний екшн «Як приборкати дракона 2» – безумовні фаворити кіновікенду, що наближається. Умовну конкуренцію їм складуть дві посередні мелодрами «Нав'язливі ритми» та «Принцеса Монако».

Нав'язливі ритми
Франція, Португалія

Марго відмовилася від музичної кар'єри заради роману з красунчиком Фуріо. Проте згодом їй довелося боротися, щоб зберегти те, що залишилося від їхнього кохання. Фуріо займається реставрацією старовинного палацу. Однак завдання це не реальне через нескінченні проблеми, що виникають просто на рівному місці. Цей палац виявився – як і їхнє кохання – таким, що не піддається відновленню. Та чи зможуть вони обидва розпочати життя спочатку?

Повар на колесах
США

Шеф-кухар престижного ресторану Карл Каспер постійно намагається якось розширити традиційне меню. То нові перші страви запровадить, то десерт підгляне в елітних ресторатах. І все б це йшло лише на користь його ресторану, якщо б не відбувалося без відома його власника. А останньому витівки шеф-кухара з часом просто набридли. Лишившись без роботи, Карл вирішив відкрити свій бізнес – мережу закусочних на колесах. Паралельно він намагається налагодити стосунки зі своєю сім'єю.

Принцеса Монако
США, Франція, Бельгія

Шість драматичних місяців із життя легендарної Грейс лягли в основу цієї стрічки. Власне відчуття не реалізованості через те, що її чоловік заборонив їй зніматися в кіно доповнилися політичними проблемами у самому королівстві. Чи зможе ця тендітна жінка допомогти собі та країні, в яку її занесла доля?

Як приборкати дракона 2
США

Для того, щоб стати ватажком у племені вікінгів, треба приборкати дракона. Однак на цьому не завершується шлях пригоди Іккінга, протагоніста стрічки, що розпочав свій геройський шлях у попередній частині франшизи. На цей раз йому доведеться вийти на стежку війни зі страшним володарем сусіднього племені, який прагне стати покровителем усіх драконів світу.

Як Сашко Лірник
подорожував кінематографом

Веніамін КІНЧУК

Жив-був собі казкар Сашко Лірник. По світу їздив, на лірі та дрімбі грав, фестивалі відвідував та казки розповідав. Не помітити такого чарівника народного слова було неможливо. То він разом із гуртом «Вій» на сцену вийде, то на телебаченні програму зорганізує, то платівки вийдуть з його аудіокнижками... Словом, наповнював Сашко культурний простір українським словом. А з роками дійшло діло й до кіно.

Із першої своєї експедиції до чарівного світу кіномистецтва приніс він у 2010 році всім кіноманам кліп – ремейк пісні «Щедрик» у виконанні гурту ВВ. Цю фантастичну стрічку створив за сценарієм Сашка маг пластиліну Степан Коваль. Той самий, що своїм мультфільмом «Йшов трамвай № 9» змусив критиків Берлінського кінофестивалю відчувати себе малюками.

На створення «Щедрика» пішло 150 кг пластиліну та 100 кг солі. І все це для того, щоб розповісти нескладну казку про хлопчика, який відчайдушно намагається зберегти новорічне свято в той час, як сильні світу цього воліють його заборонити.

Дивним чином посеред сірого міста, наповненого безликими хмарочосами, з'являється стародавнє казкове село, в якому стоять барвисті хатинки і бабуся готує смаколики.

Такий собі рай-хуторок. Скуштувавши бабусині солодощі, всі дорослі персонажі короткометражки перетворюються на малечу.

А друга подорож падишаха казки Сашка Лірника затягнулася на довгих сім років. Саме стільки тривало створення масштабного анімаційного проекту «Моя країна Україна». Вірним його побратимом на цьому шляху знову став чародій пластиліну Степан Коваль. Презентація остаточної версії цього 26 серійного фільму відбулася цьогоріч.

Лейтмотив кожного із трьоххвилинних фільмів – подорож казкаря Сашка та його вірного друга – Кота. Наївна магія ко-

роткометражок вражає своєю кумедністю, дотепністю та інформативністю, адже кожна з них – ілюстрація маловідомої проте видатної сторінки з історії певного українського міста.

Наприклад, під час подорожі до Дубна протагоністи фільму потрапляють у легенду про Беату, яка випадковим залпом із гармати відбила ціле вороже військо.

Передсмертна записка режисера «Принцеси Монако»

У наші часи функції перебрали на себе кінокритики. Замість публічної страти на центральній площі міста, митців, що створили щось настільки ж незграбне, як фільм «Принцеса Монако», публічно гризуть у пресі. Якщо б автор цієї картини, режисер Олів'є Даан створив подібну «оду» принцесі Монако кілька століть тому, – це, безумовно, був би його останній твір...

Уявімо, якою б могла бути його передсмертна записка перед катуванням на площі цього карликового князівства на півдні Франції.

Ваша Високосте, не звеліть катувати – звеліть помилувати. Три роки життя я поклав на створення «Принцеси Монако». Кілька десятків як оскаронносних дів, так і зірок глянцу пробувалися на головну роль у цій стрічці. Один із кращих операторів Європи Ерік Готье стояв за камерою під час зйомок. Цілий ангар костюмів

було пошито, аби Ваша Високість та все Ваше сяюче оточення виглядало на екрані настільки ж неперевершено, як і в житті...

Та все одно мені не вдалося заслужити Вашої уваги. Королівська родина сприйняла за образу запрошення на прем'єру мого творіння. Глашатаї розтрубили на весь світ, що «Принцеса Монако» – ганебне видовище. «Продати біографію Голлівуду – все одно, що продати душу дияволу», – трубив один із них.

У своєму творінні я намагався показати, наскільки важко було Вашій Високості стерти зі своєї біографії жирні плями після пишних голлівудських балів. Якою мукою було забути період життя, коли Ваша Високість царювала на обкладинках найпрестижніших журналів, а не в палацах Монте-Карло. Демонстрація всього цього широкому загалу королівська родина сприйняла за образу. Та викинути це з фільму було неможливо.

Неугодних підданих останнім часом висилають у Новий

світ без права на повернення. І хоч я пишу цього листа під крики кровожерливого люду, що вже товпиться на площі в очікуванні, що от-от моя голівонька паде до їхніх ніг, слізно прошу Вашу Високість вислати мене за океан. У строкатий край Міккі-Маусів, де реаль-

страшне закляття». Натхненником майбутньої картини виступає степовий режисер-мануфактурник (а за трудовою книжкою – сільський вчитель історії) Владислав Чабанюк. Зйомки цього саморобного фентезі проходять в самому пупі України – селі Легедзине, що на Уманщині.

Народний фільм «Чорний козак» стане таким собі зануренням у минуле, обрамлений переживаннями та героїкою козацької доби. Реальність у цій стрічці буде наповнена поезією, а відвертий натуралізм перемижуватиметься із містикою.

Стрічка фільмується за принципом толоки – хто чим багатий, тим і допомагає. Музику до картини записала «Піккардійська Терція», односельчани режисера у вільний час тягають декорації та займаються розвозкою, а практично всі задіяні актори – звичайні ентузіасти, що не мають акторської освіти. Та незважаючи на це – зірки там будуть. Свої невеличкі ролі в фільмі вже зіграли музиканти «Дахи Брахи» і «Гайдамаки», Тарас Чубай та письменники брати Капранови.

Чекати на прем'єру цієї стрічки патріотичним кіноманам доведеться ще довго, адже такими темпами видряпатися на небезпечну скелю повнометражного кіно буде нелегко. Тим паче що й сам Лірник не дуже вже й поспішає її підкорити. «Я своє зробив – казку написав, а тепер можна і поспати. А ви знімайте, знімайте...», – сказав він і приліг на травці, поки навколо метушиться знімальна група «Чорного козака»...

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

■ НЕВІДОМИЙ СЕРГІЙ ПАРАДЖАНОВ. СПОВІДЬ У ДОКУМЕНТАХ КГБ

Нещодавно у київській книгарні «Є» відбулась презентація книги «Сергій Параджанов і Україна», що вийшла в серії «Бібліотека журналу «Кіно-Театр».

«Тема широка, маємо тільки наближення до неї. Мене особисто тішить, що в ній поєдналися Параджанов-режисер і Параджанов-людина. Дві іпостасі, які роз'єднати неможливо.

Це дослідження його творчості, заглиблення в неї молодих українських дослідників, співробітників журналу «Кіно-Театр» і центру кінематографічних студій НаУКМА –Роксоляни Свято, Марії Тетерюк, Ольги Велимчаниці, Анастасії Пашенко, постійних авторів Ольги Ямборко, Вадима Скуратівського, Сергія Марченка. Цінні публікації з архівів, зокрема те, що опублікувала Марта Дзюба.

Цінні спогади Івана Дзюби, Марти Дзюби і слова самого Параджанова, записані різними людьми. Розмаїття зумовлене тим, що багато людей і сьогодні – в орбіті Параджанова, пам'ятають та люблять його та його фільми», – розповідає упорядник видання Лариса Брюховецька.

Своїми спогадами про «генія» (а так і не інакше називав себе сам Параджанов) з присутніми на презентації поділився режисер Роман Балаян. Рядки з щоденника зачитала Марта Дзюба, клопотаннями якої ці записи були вилучені з архівів КДБ.

У цей вечір до книгарні «Є» завітали люди, які особисто були знайомі з режисером і людиною, творчість якої і на сьогодні є взірцем українського поетичного кіно, адже, якби він залишив по собі лише «Тіні забутих предків», то був би заслужено записаний в історію світового кінематографа не спроста.

■ «КНИЖКОМОБІЛЬ»

Стартував проект всеукраїнської пересувної бібліотеки.

«Книжкомобіль» – це частина великого всеукраїнського проекту бібліотеки на колесах.

Незабаром всією країною їздитимуть книжкові автобуси («Книжкобус»). Вони з'являться в невеликих містах і селах, щоб поділитися цікавими книгами і магією читання з усіма, хто любить і (поки ще) не любить читати.

Перший книжковий мобіль («Книжкомобіль») стартував 1 червня у Києві.

Приєднатися до акції легко. Принесені прочитані книги частково продані в Great Town 1 червня під час книжкового сейлу. А решта залишилась для наповнення книжкового мобіля.

Отримані гроші підуть на формування бази для мобіля – нові видання, матеріали для майстер-класів, пледи.

За інформацією організаторів, на сьогодні вже зібрано 1200 книжок, із яких під час стартової акції продано (за ціною 10 гривень) 400 екземплярів. Чотириста залишились для наступних акцій. А це – поповнення сільських бібліотек під час подорожі «Книжкобусу» шляхами України. Після акції у фонд проекту залишилось 250 книг для дорослих і 150 – для дітей. Для формування фонду «Книжкомобіля» залишилась частина книжок вартістю від 50 до 200 гривень. Усього під час стартової акції зібрано 4006 гривень. А з 3 червня почалась співпраця зі школами, які допоможуть у додатковому зборі книг для «Книжкобусу» та інформувати учнів стосовно акції.

Дарина БОДЮ

Кримініана Лілі Хайд

КНИГА НАПИСАНА КРИЗЬ ПРИЗМУ КРИМСЬКОТАТАРСЬКИХ ПРОБЛЕМ

Леся САМІЙЛЕНКО

Якось я сказала своїй подрузі, кримській татарці: як прикро, що такий прекрасний край, як Крим, зазнав стільки війн за свою історію.

«Так у цьому ж і причина! – відповіла вона. – Усі хочуть тут жити, через це і б'ються. Не був би він такий прекрасний – не було б через віщо битися.»

Ці рядки з передмови до книги британської письменниці Лілі Хайд «Омріяний край» напрочуд прозорливо пояснюють усе, що відбувається й нині на Богом осяяній кримській землі. І ці рядки – пророчі, адже твір, який з'явився ще до початку сьогоденних кримських подій, здатен розчулити найчествішу душу. А «щемлива і водночас світла оповідь, яка ведеться від імені кримськотатарської дівчинки Сафі» – це сповідь і відчуття всіх кримських татар, які з усіх куточків світу, куди їх закинула жорстока історична дійсність, злетілися на землю, яка у снах їхніх дідів та батьків поверталася раєм і передавалася в оповідях нащадкам, що отримали змогу жити і втілювати власні мрії на землі своїх предків. Біль кримськотатарського народу – це несподіваний зойк, який нині чує весь світ.

І, щоб відчуті його глибше і зрозуміти горе цього народу, причини і наслідки його поневірянь та святої любові до свого омріяного краю, ще десяток років тому приїхала в Крим молода британська письменниця Лілі Хайд. Приїхала, і десять років поспіль поверталася за-

чарована не лише природою, але й своїми новими друзями, кримськими татарами, які нині вважають її своєю... Так і Лілі вже давно бачить і любить Крим кризь призму любові своїх щирих друзів.

А нещодавно вони зустрілися в Києві з нагоди презентації її роману «Омріяний край», який з першого і до останнього слова осяяний кримськими зорями їхнього спільного відчуття.

У столичному «Мистецькому Арсеналі» у цей вечір панувало свято любові, адже тут, чи не вперше з часів нинішньої кримської трагедії, зустрілись знову гнані і приречені на поневіряння кримські татари, яким були раді не лише організатори події, працівники видавництва «Дуліби», але й високопосадовці усіх рангів. Ведучим заходу був екс-посол в Канаді Ігор Осташ. Гостями – виконуючий обов'язки мера Києва Володимир Бондаренко, народний депутат Сергій Терехін, заступник мі-

ВІДЛУННЯ

на презентації так щемно і зворушливо заспівала Лена-ра і так особливо прозвучала старовинна кримськотатарська пісня у виконанні учасника джазового колективу «Бельбек» Ленмара, що здавалося й стіни «Мистецького Арсеналу» зігрілися цими божевистими молитовними голосами... Біль, біль, біль... Він так нестямно і пророче запалив любов'ю до втраченого краю серце британки, яка всотувала протягом років усю трагедію цілого гнаного народу. Читаючи цей роман можна плакати, радіти, а можна мріяти і закохатися. Він, мов напружена і добре настроєна бандура, передає всі почуття і мрії кримських татар. Він з тих, після написання якого людина вже не боїться померти, бо писався так, як востаннє закохуються і літають уві сні.

Лілі Хайд
Омріяний край

Лол!!! Або український «Аватар»

Американці словом чи вигуком «Lol» передають захват, щасливі емоції. Його можна ще перекласти як «ура!» Приблизно такі почуття виникає в усіх, хто мав нагоду прочитати українську оду, яка викладена у книзі-сценарії професійної актриси театру і кіно Галини-Миролюбів Ковганіч «Либідь – дочка Сонця».

Твір не простий, побудований за всіма правилами голлівудських стандартів та насичений сакральними образами і ведичними знаннями процесу історичного розвитку світу. Він викликає неоднозначну реакцію не лише пересічного читача, але не залишає байдужим. Він – революційний. І саме тому асоціюється з американським «Аватаром», який можна дивитися і передивлятися безкінечно, щоразу відкриваючи щось нове. Написаний авторкою вже в Америці, де вона

мешкає понад двадцять років, та в Україні, куди приїздить щороку. А щоб було зрозуміліше, я пригадала розмову, яка відбулась кілька років тому. На моє запитання: «Чому Ви не знімаєтесь в українському кіно?» пані Галина якось сумно зітхнула і відповіла: «Я мала кілька пропозицій знятися в українських фільмах. До мене зверталися українські режисери та їхні уповноваже-

ні в Америці. Пропозиції мене не зацікавили. Крім однієї. Я зіграла роль Ради у фільмі Василя Босовича «Серце світу». Це – моя доленосна роль. Між тим, під час зйомок, я придивлялась до акторів, яким запропонували ролі у моєму фільмі «Либідь – дочка Сонця». Цим сценарієм захопився Мел Гібсон, його вже прочитали люди, які належать до сильних світу цього і оцінили. А для мене ця стрічка, мабуть, є прощанням

із кінематографом. Я вже відчуваю, що можу зробити для України щось більше, ніж зіграти роль чи зняти кіно. Америка дала мені силу і впевненість у правоті моїх поглядів».

Минуло кілька років, а пані Галина так і не дала своєї згоди на зйомку цього фільму в Голлівуді. Її впевненість у тому, що картина повинна народитися саме в Україні, не просто примха – а сила і правда її віри та любові до своєї землі і, за її словами, свого «народу-аристократа». Таким вона бачила і бачить наше майбутнє. «Либідь – дочка Сонця» – це ода високої жінки, яка протягом свого життя стоїть на перших позиціях у всьому світі, який вона зацікавила і вже підкорила, адже на запитання: «Звідки Ви така?» – завжди відповідала коротко – «З України, де й досі живуть моя мама та брат, і де на лоні дивовижної природи височать скіфські кургани...»

Лариса БЕЗСМЕРТНА

редактор
Аліна ОНОПА

майстер-клас

Правдиві уроки історії

«КАНИКУЛИ ОН-ЛАЙН»

У Київському палаці дітей та юнацтва відкрили центр відпочинку та розвитку «Канікули он-лайн» для дітей від 6 до 12 років.

Із цього приводу відбувся урочистий концерт, у якому брали участь талановита молодь та діти. На сцену виходили: вихованці палацу, дитячо-юнацький цирк «Але-ап», шоу-гурт «Сонях», ансамблі «Фламінго» і «Квіти України» та володарі Гран-прі фестивалю дитячих і молодіжних колективів «Зірки майбутнього». Дітлахи радо вітали всіх гучними оплесками та щирими усмішками.

День у центрі розписаний по хвилинах – прогулянки, зарядка та релакс-година. Заплановано танцювальний марафон, День здоров'я, День активного туриста, творчі конкурси, ігротеки та екскурсії.

Проект «Канікули он-лайн» проводиться вперше, але має певні переваги. «Багато дітей на літо не від'їжджають із міста, бо від батьків далеко, – говорить старший вихователь Наталія Либа. – А у нас вони мають можливість провести час досить змістовно, а ввечері повернутися додому. Батьки контролюють, чим займалася їхня дитина, на сайті кожного дня є інформація про те, що відбувалося.

Діти відвідуватимуть хобі-ленд, де зможуть знайти щось цікаве для себе особисто і з'ясувати, чим же хочеться займатися у майбутньому. Різноманітність гуртків вражає – вокальний, хореографічний, біологічний, технічний, малювання, народно-прикладного мистецтва тощо. Найактивніші матимуть змогу виступити на закритті центру, а ті, які оберуть хобі, повернутися восени і продовжити заняття.

Для спортивного розвитку малечі спонсори подарували інвентар. «Сподіватимемося, що хтось із вас стане видатним спортсменом і приєднається до нашої олімпійської родини», – побажав представник Київського міського відділення НОК України Сергій Гарнага.

Закриття дитячого центру відпочинку та розвитку «Канікули он-лайн» планується на 27 червня, але можливе продовження.

Ірина РЯБОШТАН

Аліна ОНОПА

У столичній книгарні «Є» у рамках проекту «Екстрені уроки історії» Всеукраїнська громадська організація «Не будь байдужим» презентувала відеоурок та методичку «Конотопська битва. Російсько-українська війна XVII століття».

Акцію приурочили до Міжнародного дня дітей – жертв воєнної агресії. Адже, за словами організаторів, на Сході України вже постраждало семеро дітей.

Ось уже дев'ять років цей громадський рух займається патріотичним вихованням школярів та студентів південних та східних областей України, подаючи правдиву історичну інформацію у доступній та цікавій формі. «Є прямий зв'язок між патріотичним вихованням молоді і національною безпекою країни», – говорить виконавчий директор організації Оксана Левкова.

Російська, як і радянська, історія є ідеологічним засобом для виховання у суспільстві необхідних переконань і поглядів, часто вигаданих і абсурдних. Так народжуються неправдиві міфи про історичні

події. Це сталося і з інформацією про Конотопську битву.

Історик, заслужений вчитель України Яків Гольденберг зауважив, що Конотопська битва у підручниках (для 8-х класів, де вона вивчається) описана побічно і в ній залишилися багато фрагментів, внесених ще радянськими авторами. **А ідеологія СРСР трималася на знищенні історичної правди у свідомості людей та замовчуванні її для подальших поколінь.** Із цим потрібно боротися і поширювати вірну інформацію про події минулого.

Легким для сприйняття методом подачі інформації є мультимедійний урок. Яскраві графічні образи, архівні фото, мапи, закадровий голос диктора повністю занурюють учнів у тему.

«Там є світліни оригінальних речей, наприклад мушкетів, шабель. Є оригінальні портрети гетьманів, полководців, царів. Є іконографія епохи. Переглянувши урок, дитина ніколи його не забуде», – говорить історик, співавтор проекту Олексій Сокирко.

Письменниця і співачка Ірена Карпа додала: «Важливо, щоб у народі не було амнезії. Потрібно не тільки пам'ятати, що нас гнобили, а й знати, як перемогти того, хто тебе гнобить. Отак виховуються герої. Це потрібно вселити кожній дитині, щоб рабська психологія не передавалася поколіннями».

До проекту (кошти на реалізацію якого збирали через соцмережі, телефоном або

електронною поштою) долучилося чимало людей: історики, коректори, художники, музиканти. Всі вони працювали безоплатно, розуміючи, що потрібно діяти, адже в Україні система патріотичного виховання на низькому рівні.

На презентації були присутні гурт «Сестри Тельнюк», лідер гурту «Танок на майдані Конго» Фагот (який озвучив відеоурок), учителі. Окрім того відбулося спілкування через «Скайп» із педагогами з Донецька та Луганська.

Півсотні дисків відеоуроків і тисяча методичок випущено зусиллями громадської організації «Не будь байдужим» за рахунок народних коштів. Волонтери повезуть ці матеріали школярам і вчителям Криму, Донбасу, Слобожанщини та причорноморських областей. Їхне тиражування продовжується, долучитися до цього організатори запрошують усіх охочих.

Наостанок Оксана Левкова поділилася з присутніми новиною про те, що незабаром на екрани вийде короткометражний художньо-документальний фільм за мотивами роману Юрія Горліса-Горського «Холодний Яр», який вони завершують знімати.

Фото авторки

Виховання людини, яка здатна мислити

У Будинку освіти і культури «Майстер клас» відбулося вручення дипломів кмітливим старшокласникам – учасникам проекту Інституту Юдаїки «Толерантність – як спосіб виживання людства в XXI столітті. Діалог убитих у XX столітті з тими, хто живе у XXI. Спроби осмислення».

Учні семи київських навчальних закладів: ліцею № 38 імені Молчанова, спеціалізованої школи № 57, гімназії № 153 імені О. С. Пушкіна, гімназії «Академія», Скандинавської гімназії, Вальдорфської та 195-ї шкіл підбивали підсумки своєї непростой та надзвичайно плідної роботи. Вони працювали екскурсоводами на трьох виставках – «Анна Франк. Урок історії», «Джерела толерантності», «Голодомор, Голокост, ГУЛАГ – три трагедії на українській землі в XX столітті. Тоталітарний режим проти народу і людини», провели понад 150 екскурсій для своїх однокласників, учителів, батьків та гостей шкіл.

Цей проект став продовженням серйозної просвітницької роботи, що проводиться в Україні вже більше 10 років. У 2002-му співробітники будинку-музею Анни Франк в Амстердамі запропонували ряду українських організацій виставку «Анна Франк. Урок історії» і своє бачення її роботи. Основна ідея звучала так: нехай про трагедію дівчинки роз-

кажуть ті, кому сьогодні стільки ж років, скільки їй було, коли вона писала свій щоденник.

Співпраця виявилася вдаюю. Ідея отримала розвиток. З'явилися ще дві виставки, і вже кілька тисяч школярів України можуть розповісти про життя Анни Франк, про історію Голокосту, поговорити про те, як складно формувати толерантне суспільство і як необхідно все ж зробити це в нашій країні.

Підготовчі семінари проводить директор Інституту Юдаїки Юлія Смілянська. Енергетика її роботи має неймовірну силу.

Учасники семінару – учні звичайних київських шкіл. Вони з цікавістю слухали кожне слово викладача. А Юлія розповідала, показувала доку-

менти і фотографії, а потім ставила найголовніше запитання: «Як ви вважаєте, чому таке сталося?» Кілька секунд тиші, потім хтось висловлює перше припущення. Лекція перетворюється на обговорення, в дискусію. «Чому так, подумайте, – каже директор інституту. – Адже логічно було б вчинити інакше, але...» І незмінне: «Дуже дякую, молодці. Думати – це не просто».

Черговий тренінг дозволяв поміркувати про політичні маніпуляції, проаналізувати, осмислити, що і навіщо говориться, яка мета при цьому переслідуються. Побачити, як гучні гасла можуть призвести до трагедії.

Як факти, викладені правдиво і красиво, при спотворенні однієї чи двох деталей,

ніби не надто важливих, змінюють зміст на протилежний. Яка небезпека чекає при цьому на довірливого читача.

Вміння думати, робити свій висновок – єдиний шлях протистояння до-свідченим політехнологам, які виконують політичні замовлення. А люди їм сліпо довіряють. Не має значення, у що вірити, неважливо, куди йти. Аби вели... «Може, цей козел щось знав?!», – так описував Ігор Губерман стадо овець, яке бездумно скаче у воду за козлом, падаючим із мосту. Мати свою думку, що відрізняється від думки натовпу, – це вже вчинок. Висловлювати її та боротися за неї – невідько, подвиг.

На прощання Юлія Смілянська просить учасників не зазвичай на пам'ять дати чи текст, а спробувати ще раз проаналізувати все, про що вони збираються розповідати. І будувати свою екскурсію на конкретних історіях, які ілюструють сухі факти. Щоб викликати почуття, емоції, зацікавлення... А головне – пробудити бажання думати! «Якщо людина почала думати – процес стає незворотним! Спробуйте пробудити це бажання у ваших слухачів!» – ці напутні слова збирають із собою школярів після семінарів. І, судячи з відгуків відвідувачів, після екскурсій кількість «людей, які здатні замислитися» збільшується.

Олена ЗАСЛАВСЬКА,
Інститут Юдаїки

редактор
Людмила ЧЕЧЕЛЬ

інформуємо

ЛЯЛЬКОВИЙ СВІТ У ЗБАРАЗЬКОМУ ЗАМКУ

Сьогодні етнолялька — не лише данина моді та відродження давнього мистецтва, а й нові підходи у виготовленні традиційних іграшок. Адже відомо, що етнічна лялька, зокрема лялька-мотанка — ритуальна річ, яку дарували дівчатам-підліткам і дорослим жінкам, щоб оберігала оселю і примножувала рід.

Віддавна існувало три типи ляльок-мотанок: немовля, баба-берегиня і наречена. Слово «лялька» походить від богині Лялі (Лелі), що символізує весняне відродження природи, і цьому символу майже п'ять тисяч років. Мотанкам зумисне не робили обличчя, аби через очі не потрапили злі сили, а ще для того, аби вона не була схожа на когось із родини. Хрест, яким помічене її обличчя, в основі своїй символізує перетин чоловічого (вертикального) та жіночого (горизонтального) начала і є сонячним знаком.

Дуже важливо мотати ляльку, а не шивати, не пронизувати її гострими предметами, не різати і не колоти — обертати нитку чи тканину за рухом сонця. От хіба що одяг для мотанки шивають вручну. Кожна деталь одягу — символ і натяк, адже там закодовано не лише кольори й орнаменти, а й підказки та побажання.

Крізь феномен ляльки ми спостерігаємо історію і розвиток людства. Її клали в колыску до немовляти, дарували разом із посагом, замовляли на щастя та спаливали на відведення недуги, вона була берегинею роду і передавала від бабусі до онуки, відображаючи еволюцію колективного підсвідомого розвитку нації від давніх часів і до сьогодення.

Скручені, сплетені, змотані, зв'язані, трав'яні, солом'яні, кукурудзяні, полотняні, «на щастя», «на долю», «багаторучниці»...

У давнину вони охороняли житла, дітей, сон, бергли господарство і нагадували жінкам про їхній найбільший дар — продовження роду. Тепер лялька-мотанка не виконує такої важливої місії, але залишається добрим духом у хаті, особливо якщо там живе жінка і є малі діти.

Відвідувачам Збаразького замку, що входить до складу Національного заповідника «Замки Тернопілля», пощастило: в одній із експозиційних зал нещодавно відкрито виставку авторських ляльок Олени Задорожньої (Гойняк) «З любов'ю до України». Крім мотанок там експонуються і ляльки із пластичних мас та текстилю.

Талановита майстриня народилася в мальовничому містечку Монастириська на Тернопільщині. Закінчила Львівський політехнічний інститут, працює все життя інженером-економістом у філії «Чортківський райавтодор».

Олена була учасником IV фестивалю народного прикладного мистецтва «Карпатський вернісаж — 2009», львівського фестивалю «Ляльковий світ» (2010, 2011), II Міжнародного салону авторської ляльки «Київська казка» тощо. Ляльки Олени Задорожньої знаходяться у приватних колекціях України, Росії, США, Канади, Італії, Греції, Польщі, Словаччини.

Ольга СТАНКЕВИЧ

У Києві коронували слово

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Понад шість тисяч рукописів з України та різних куточків світу, де проживають наші співвітчизники, надіслали письменники на цьогорічний конкурс «Коронація слова». Судді не знали, хто автор — такі правила конкурсу.

Церемонія нагородження лауреатів літературної премії відбулася в столичному Будинку офіцерів Збройних сил України. Захід відкрили Гімном України. Між оголошенням переможців у номінаціях виступили ансамблі в національних костюмах. Вів церемонію артист Василь Блашук.

Золоту корону і премію в розмірі двадцять тисяч гривень отримала киянка, викладачка української літератури Тетяна Белімова за роман «Вільний світ». Саме свободи прагнуть герої роману, котрі за часів Другої світової залишають Україну. Та в пошуках самих себе мають обирати між Батьківщиною та чужиною.

«Коронація слова» обирає найкращі з ще не виданих

книжок. Премія існує 14 років і унікальна тим, що нагороджує саме рукописи й одразу у п'яти номінаціях: твори для дітей, пісенна лірика, п'єси, кіносценарії та романи. Цього року преміями та дипломами відзначили 74-х авторів. Окрім головних премій — по двадцять тисяч гривень — роздали ще півсотні спеціальних відзнак.

— Гадаю, що я пишу цікаво, — каже про свій твір Тетяна Белімова. — Книга про події Другої світової і про те, як людина може розбудувати свій вільний

світ в умовах тоталітаризму, де вона може себе знайти. Це історія моєї родини.

Українські режисери чекали на оголошення премії за найкращий кіносценарій. Таку нагороду отримала киянка Віра Мельник за твір «Легенда про Сквороду».

— Думаю, що наступного року буде лавина творів про Майдан. Бо цей імпульс, який він дав, неминуче відіб'ється і в романах, і в кіносценаріях, — каже організатор конкурсу Тетяна Логуш. — Цього року нам

надіслали трохи більше рукописів, ніж торік, до того ж вони й якісніші. Уже років десять, як література почала оживати. За цей час стільки нових письменників з'явилося.

Народний депутат України Олег Ляшко вручав премію за кращу прозу для дітей.

«Україні не вистачає романів, де чоловік бере на себе відповідальність», — так вважає 12-кратний переможець «Коронації слова», засновник власної номінації «Золотий пістоль» і автор 48-ми романів Андрій Кокотюха. — Остаточно для себе визначив, що це має бути чоловічий роман. Зараз це актуально, тому що їх не вистачає взагалі. Потрібні такі книги, як «Три мушкетери», «Вершник без голови».

На церемонії нагородження прийшли письменники Василь Шкляр, Ірен Роздобудько, Павло Вольвач, Максим Кідрук, Володимир Лис, художник і музикант Юрій Журавель, актор і режисер Віктор Андриєнко, співачки Анджеліка Рудницька, Галина й Олеся Тельнюк. Сестри Тельнюк виконали пісні «І живим, і мертвим, і ненародженим» на слова Тараса Шевченка та пісню на вірші Оксани Забужко.

ДЕРЖАВНА АГЕНЦІЯ ПРОМОЦІЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ОГОЛОШУЄ РОЗГЛЯД КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЕКТІВ ПІД ЗАГАЛЬНОЮ НАЗВОЮ «ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ»

Розгляд та визначення культурно-мистецьких проектів (далі — проекти) під загальною назвою «Взаєморозуміння» проводиться з метою налагодження суспільного діалогу засобами мистецтва, обміну творчим досвідом між митцями різних регіонів України, стимулюванню інноваційних та сучасних тенденцій розвитку національної культури і мистецтва.

Розгляд та визначення проектів із залученням експертів буде проводитися за такими видами: фестиваль, конкурс, концерт, конференція, семінар, культурно-мистецька акція.

Розгляд та визначення проектів відбується відповідно до затвердженого порядку в липні 2014 року в м. Києві.

Участь у розгляді та визначенні проектів можуть взяти:

- заклади культури;
- навчальні мистецькі заклади сфери управління Міністерства культури;
- національні творчі спілки та їх регіональні осередки;
- неприбуткові організації (окрім політичних партій та об'єднань, релігійних організацій).

Для участі у розгляді та визначенні проектів до Державної агенції промоції культури України (особисто або поштою) подається заявка у 7 примірниках за формою, що додається, у друкованій формі до 15 липня 2014 року на адресу: вул. Лаврська, 9, корпус 5, м. Київ, 01015. Державна агенція промоції культури України.

Контактні телефони: 221-73-03, 229-07-55.

Факс: 280-90-52.

Адреса електронної пошти: dapku2009@yandex.ru

У заявці зазначається заклад культури сфери управління Мінкультури України, або національна творча спілка (регіональний осередок), що зобов'язується забезпечити реалізацію проекту, з письмовою згодою цього закладу. У разі від-

сутності таких пропозицій, реалізація проекту буде здійснена Державною агенцією промоції культури України.

Проект оцінюється за такими критеріями:

- очікувана результативність проекту;
- ефективність використання бюджетних коштів, передбачених для фінансування проекту;
- інноваційність;
- відповідність запланованих заходів проекту поставленій меті;
- професіоналізм і прозорість у підході до реалізації проекту;
- повнота охоплення цільової аудиторії.

Граничний обсяг фінансування одного культурно-мистецького проекту за рахунок бюджетних коштів не може перевищувати 100 (сто) тисяч гривень.

Захист авторських і суміжних прав регламентується законодавством України. Ознайомитися з порядком та формою для участі у відборі культурно-мистецьких проектів під загальною назвою «Взаєморозуміння» можна на сайті Міністерства культури України.

Згідно з наказом Міністерства культури України від 06.06.2014 № 439, Державна агенція промоції культури України, що належить до сфери управління Міністерства культури України оголошує набір кандидатів висококваліфікованих експертів з метою формування експертної ради для розгляду та визначення протягом липня 2014 року культурно-мистецьких проектів під загальною назвою «Взаєморозуміння», здійснення яких фінансуватиметься за рахунок коштів Міністерства культури.

Заходи у рамках визначених проектів сприятимуть налагодженню суспільного діалогу засобами мистецтва, обміну творчим досвідом між митцями різних регіонів України, стимулюванню інно-

ваційних та сучасних тенденцій розвитку національної культури і мистецтва.

Розгляд проектів буде проводитися за такими видами: фестиваль, конкурс, концерт, конференція, семінар, культурно-мистецька акція.

Склад експертної ради затверджуватиметься наказом Міністерства культури України.

Члени експертної ради працюватимуть на громадських засадах.

Фахові кваліфікації кандидатів до експертної ради:

- вища професійна мистецька освіта;
- досвід роботи у сфері культури не менше ніж 5 років;
- досвід участі у мистецьких проектах;
- досвід роботи в експертних рада, комісіях, робочих групах, журі та ін.

Кандидати до включення в експертну раду подають на адресу Державної аген-

ції промоції культури України (вул. Лаврська, 9, корпус 5, м. Київ, 01015) такі документи:

- заяву в довільній формі;
- біографічну довідку із обов'язковим зазначенням інформації щодо відповідності згаданим фаховим кваліфікаціям;
- рекомендації двох провідних діячів культури і мистецтва.

Документи приймаються до 30 червня 2014 року.

Телефони для довідок:

- 221-73-03 (Жукова Тетяна Володимирівна);
- 229-07-55 (Іщенко Олена Володимирівна);
- 234-79-11 (Мечков Іван Валерійович);
- 234-79-31 (Швед Михайло Богданович).

E-mail: dapku2009@yandex.ru

редактор
Людмила ЧЕЧЕЛЬ

ПІСЛЯМОВА

ЮДОЛЬ СВЯТИНІ

У ЯГОТИНІ РОКАМИ ЗВОЛІКАЄТЬСЯ ВІДТВОРЕННЯ ТРОЦЬКОГО СОБОРУ

З ІСТОРІЇ СВЯТО-ТРОЦЬКОГО ХРАМУ

У 1757 році Яготин став власністю графа Кирила Розумовського (1773–1803) – останнього гетьмана України. Він був високоосвіченою людиною, у 1743–1745 роках навчався в університетах Кенігсберга, Берліна, Геттінгема, Страсбурга. У 1744 році отримав титул графа, у 1776 став президентом Петербурзької академії наук. Після скасування гетьманства переїхав у Яготин, де у 1765 році спорудив Довгу греблю, що утворила на річці Супій велике і мальовниче озеро, котре існує й нині.

Стараннями графа Розумовського у 1800 році на центральній площі Яготина збудована кам'яна Троїцька церква. Архітектор Микола Львов. При храмі існувала церковна бібліотека та дві церковнопарафіяльні школи – чоловіча й жіноча. Цікаво, що ще в 1715 році згадується якась церква у Яготині, можливо, на її місці раніше було зведено Троїцький храм.

Ось як описував церкву відомий мандрівник Отто фон Гун:

«Церква – ... розташована на великому лузі, що складає тут майдан для ярмарку. Вигляд її зовсім круглий, з усіх сторін обнесена велетенськими колонами іонічного ордену, окрім вівтарної. Усередині надзвичайно простора і світла. Іконостас складає кам'яна стіна... Коштує вона близько 45 тисяч рублів, наповнена багатим начинням».

Описав церкву і Тарас Шевченко у своїй повісті «Близнець»: «Я с дитьми вышла из брочки та й хожу себе по базару. Только смотрю, на базаре стоит какой-то круглый будынок, и столбы кругом. Мене диты и спрашивают: «Маменька, что это такое?» Я и говорю: «Ей-Богу, деточки, не знаю, надо будет спросить кого-нибудь». Смотрю, на наше счастье, идет какая-то молодыца. Я и кричу ей: «Молодыще! А йды, – говорю, – сюда». Она подошла. «Скажи, голубко, что это у вас там на базаре стоит?» Вона и говорить: «Церков». – «Церков, – думаю собі, – чи не дурить вона нас?» Тільки смотрю, и крест наверху, на круглой крыше. «Господи, – думаю собі, – уж я ли церков у Киеве не видала, а такой, хоть побожиться, так, я думаю, и в Ерусалиме нет»».

У 1936 році, за комуністичної влади, храм було повністю зруйновано.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

На другий День Святої Трійці – День Святого Духа, віряни Яготина та довколишніх сіл уважно слухали Божественну літургію, яку провів Патріарший намісник, перший постійний член Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату Митрополит Переяслав-Хмельницький і Білоцерківський Епіфаній. Кожен із християн у душі мав надію, що ось-ось Господь почує їхні молитви і вони увійдуть до свого, українського Свято-Троїцького собору, який був останнім подарунком гетьмана України Кирила Розумовського.

Цієї весни минуло двадцять років, як Святейший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет освятив у Яготині початок відбудови Троїцького храму.

Коли журналістські дороги ведуть у бік Яготина, одразу на думку приходить те, що ці місця тісно пов'язані із долею Тараса Шевченка, який неодноразово тут бував, жив, творив, писав вірші, малював. Він захоплювався людьми і пам'ятками краю. Тарасові згадки про Яготин, Троїцьку церкву в середині, про Варвару Респіну-Волконську стали хрестоматійними, їх тепер знає кожен школяр, як і ці слова геніального українця: «Всі дні мого перебування колись в Яготині є й будуть для мене низкою чудових спогадів»...

Мова сьогодні про згадуваний поетом Свято-Троїцький собор.

Поруч зі зруйнованим храмом із 1994 року в тимчасовому приміщенні-каплиці завершує своє служіння громада Київського Патріархату, яка тривалий час добивалася того, щоби держава виправила злочин минулого, відновивши поруйновану радянською владою святиню. Із 1999 до 2005 років громада проводила реставрацію власними силами.

Із 2009 року Свято-Троїцький недобудований храм не можуть поділити між собою Київський та Московський Патріархати.

Особливу завзятість проявляла місцеві парафіяни, погрожуючи стояти до кінця за свою віру та за Україну.

Десятки років долею храму переймається Василь Точковий – краєзнавець, знаний в Яготині як чоловік, що «з нуля підняв собор». Навіть він, людина була – колишній головний конструктор Всесоюзного науково-виробничого об'єднання «Цукор», кандидат технічних наук, автор близько 20 патентів на раціоналізаторські винаходи, відзначений рідкісною медаллю «Винахідник СРСР» – лише розводить руками.

Відбудовували храм від виборів до виборів, – розповідає Василь Олександрович. – Реальне відтворення втрачених визначних пам'яток у загальнодержавному масштабі було започатковано Указом Президента України Леоніда Кучми від 9 грудня 1995 року «Про заходи щодо відтворення видатних пам'яток історії та культури». Цим Указом було створено Комісію з питань відтворення видатних пам'яток історії та куль-

тури при Президентіві України, головою якої призначено академіка Петра Тронька, передбачено створення Всеукраїнського фонду відтворення пам'яток. Указом Кабінету Міністрів України було доручено розробити і затвердити довгострокову Державну програму відтворення визначних пам'яток історії та культури. У перелік було включено і наш, Троїцький собор у Яготині. Та коли прийшли до влади, як я їх називаю «оригінали», їм захотілося, щоб тут були представники «руського міра». Але люди випровадили їх. «Тіло» собору зроблено. Всього на відбудову вкладено вже три мільйона гривень. Залишається одне: дослухатися до людей, які мріють про той день, коли храм буде передано Українській православній церкві Київського патріархату. А вже люди пам'ятають, коли 26 квітня 1994 року святий Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет освячував фундамент храму.

Уже й не злічити скільки разів долала шлях від Києва до Яготина Наталія Булаєвська,

заступник голови ради Київської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, заслужений працівник культури України.

– Торік виповнилося 260 років від дня народження Миколи Львова – людини багатогранних талантів, – розповідає Наталія Іванівна. – Саме за його проектом на замовлення графа Кирила Розумовського, останнього гетьмана України, споруджено у 1795–1800 роках у Яготині Троїцький собор. Славився він далеко за межами міста. Вражала висота. Побудований у формі ротонди, приваблював ззовні. Неймовірно чудово був оздоблений його інтер'єр. А дзвони з вежі-дзвіниці долинали навіть до сіл Сулимівки і Фарбованого за 15–20 кілометрів. Із нагоди ювілею Миколи Львова в Яготині на Київщині провели науково-практичну конференцію «Митець багатогранних талантів – творець Троїцького собору в Яготині».

Фото VNK

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ!

Передплатна ціна на II півріччя 2014 р.:

3 місяці – 44,10 грн; 6 місяців – 86,55 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України
60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України: історія та культура» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети.

Газета «Культура і життя»
№ 24 (4596), 13 червня 2014 р.
Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідчення про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

В.о. головного редактора
Наталія ЗІНЧЕНКО

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Видавнича рада

Олег ВЕРГЕЛІС, Яніна ГАВРИЛОВА, Олесь ЖУРАВЧАК, Наталка ІВАНЧЕНКО, Наталія КОВАЛЬ, Лариса НІКІФОРЕНКО, Віктор ПАСАК, Роман РАТУШНИЙ, Віталій САТАРЕНКО, Анатолій СЕРИКОВ, Людмила ЧОВНЮК. Оновлення видавничої ради триває.

Генеральний директор
Роман РАТУШНИЙ

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Інтернет-портал

http://uaculture.com
Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14
Тел.: (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua
Розповсюдження і реклама
Тел.: +38 (044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.
Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2014
Дизайн та верстка
Сергій ЗАДВОРНИЙ

Передплатний індекс
60969

Ціна договірної

4 18201571940013 24